

BOGLÁRKA ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2025

Boglárka Óvoda

8085 Vértessoglár, Alkotmány u. 1.

boglarkaovoda.vertessoglár@gmail.com

+36-22-354-020

Mottónk:

"Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait. Ő azt hiszi, csak játszik. De mi már tudjuk mire megy a játék. Arra, hogy e világban otthonosan mozgó, eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle."

Varga Domokos

Pedagógiai Programunk Nagy Jenőné „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” program adaptációja.

TARTALOMJEGYZÉK

Az óvoda jogi státusza, adatai.....	5.o
1. Bevezető.....	6. o
1.1. Programunk alapelve.....	7. o
1.2. Gyermekképünk.....	7. o
2. Programunk globális célrendszere	
2.1. Alapvető céljaink.....	8. o
2.2. Általános nevelési feladataink.....	8. o
2.3. A programunk rendszerábrája.....	11. o
3. A nevelés kerete	
3. 1. Egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program.....	12. o
3. 2. Az érzelmi, erkölcsi nevelés és értékorientált közösségi nevelés.....	18.o
3. 3. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	24.o
3. 4. A program ajánlott napirendje.....	25.o
4. A program tevékenység keretei	
4. 1. Néphagyományőrzés, jeles napok.....	26.o
4. 2. Hagyományos ünnepeink és rendezvényeink.....	28.o
5. A program tevékenységei	
5. 1. Játék, tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	29.o
5. 2. Verselés, mesélés.....	37.o
5. 3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	41.o
5. 4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	45.o
5. 5. Mozgás.....	50.o
5. 6. A külső világ tevékeny megismerése.....	57.o
5. 7. Munka jellegű tevékenységek.....	60.o

6. Gyermekvédelmi munka az óvodában.....63.o

7. Kiemelt differenciált fejlesztések

7. 1. A gyermekek egyéni fejlesztése.....65.o

8. A partnerkapcsolatok intézményi rendszere

8. 1. Közvetlen partnereink.....66.o

8. 1. 1. Óvoda és a család

8. 1. 2. Óvoda és a bölcsőde

8. 1. 3. Óvoda és az iskola

8. 1. 4. Az óvoda és a fenntartó

8. 2. Közvetett partnereink.....68.o

8. 2. 1. Óvoda és a közművelődési intézmények

8. 2. 2. Óvoda egyéb kapcsolatai

9. A program erőforrásai

9. 1. Személyi feltételeink a program megvalósításához.....69.o

9. 2. Speciális tárgyi feltételek a program megvalósításához.....70.o

10.A program tervezése, ellenőrzése, értékelése

10. 1. A program szakmai működését tervező dokumentumai.....71.o

11.Érvényességi rendelkezések.....72.o

12.Legitimációs záradék.....73.o

13.Felhasznált törvénytár.....74.o

14.Felhasznált irodalom.....75.o

Az óvoda jogi státusza, adatai

Az óvoda neve, székhelye:	Boglárka Óvoda 8085 Vértessboglár, Alkotmány utca 1.
Telefonszáma:	+36 22 354 020
E-mail:	boglarkaovoda.vertessboglár@gmail.com
Alapító okiratának száma:	Vbog/870-2/2024.
Az óvoda OM azonosítója:	
Az óvoda fenntartója:	Vértessboglár Község Önkormányzata 8085 Vértessboglár, Alkotmány u. 3.
Az óvoda irányító szerve:	Vértessboglár Község Önkormányzat Képviselő-testülete 8085 Vértessboglár, Alkotmány u. 3.
Az intézmény működési területe:	Vértessboglár és Bodmér Községek közigazgatási területe
Az intézmény típusa:	közszolgáltató költségvetési szerv, közoktatási közintézmény - Óvoda
Az intézmény jogállása:	Jogi személy, meghatározott előirányzatok felett önálló döntési joggal rendelkezik, részjogköre van intézményi vagyron működtetésének körébe tartozó feladatoknál.
Az intézmény tevékenysége:	Az ellátandó alaptevékenység szakfeladatok szerint: 851000 Óvodai nevelés intézményeinek, programjainak komplex támogatása 091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai 0911300 Nemzetiségi óvodai nevelés ellátása szakmai feladat 096015 Gyermekekétkeztetés köznevelési intézményben
Az óvoda befogadóképessége:	44 gyermek
Az óvodai csoportok száma:	2 csoport

1. BEVEZETŐ

A vértessboglári Boglárka óvoda igazgatójaként – az alkalmazotti közösség nevében – köszöntöm mindazokat, akik érdeklődnek intézményünk Pedagógiai Programja iránt.

Intézményünk a falu forgalmas főútja mellett található, nagy udvarral, pázsitos és térkövezett felületekkel, gyönyörű gesztenyefákkal árnyékolt, udvari játékokkal bőségesen felszerelt. Az óvoda épülete 1800-as évek végén épült, eredetileg a falu jegyzőjének lakásaként funkcionált, óvodaként 1947-ben nyitotta meg kapuit. Az épületben két csoportszoba, egy mosdóhelyiség és egy előtér-öltöző, valamint egy kis alapterületű, de szépen felújított fejlesztő szoba várja a gyermekeket.

A gyermekek nevelése két heterogén (*vegyes életkorú*) csoportban történik. Óvodánk 44 gyermeket képes fogadni a két csoportban, az utóbbi években teljes kapacitásunkat kihasználva üzemelünk.

Mindennapi munkánk során egyre gyakrabban tapasztaljuk, hogy felgyorsult, rohanó világunkban a családok működése jelentősen eltér a régebben megszokottól, melynek hatását a gyermekeken is megfigyelhetjük. Egyre több az olyan gyermek és család, akiknek fokozott segítségre van szükségük, a gyermekek sokszor sajátos nevelési igényűek (*magatartászavaros, beszédfejllettségi problémával küzdő, mozgásfejlődésben megkésett, stb.*).

Intézményünkben utazó rendszerben iskolai szociális segítő, logopédus, gyógytestnevelő és fejlesztő pedagógus is foglalkozik ezekkel a gyermekekkel, és segíti az óvodapedagógusok ez irányú nevelőmunkáját.

Intézményünkben adaptáljuk Nagy Jenőné „**Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel**” programját, melynek értelmében a nevelőtestület számára kiemelt nevelési feladattá vált a művészeti nevelés, a néphagyományok ápolása. A művészet szeretete, ismerete, esetleg valamelyik művészeti ág művelése már óvodás korban elkezdődhet, hiszen az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. **E gondolat jegyében szeretnénk nevelőmunkánkkal felhívni a szülők figyelmét is a külső világ, a helyi hagyományok, a nemzeti, családi, tárgyi kultúra tevékeny megismerésére, védelmére, a művészeti nevelés fontosságára.**

Köszönöm az alkalmazotti közösség minden tagjának, hogy - a gyermekeink mindenek felett álló érdekeit figyelembe véve – a programunkban megfogalmazottak alkalmazásával, az általuk kialakított esztétikus, kulturált környezetben nevelik és fejlesztik a hozzánk járó gyermekeket.

Vértessboglár, 2025.09.01.

Borbély Eszter
óvodaigazgató

1.1. Programunk alapelve

„Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.” – ONOAP

Kiindulási pontjaink:

A nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszthető, nevelik, fejlesztik a társas kapcsolatok, az óvoda összes dolgozója.

Ezért a felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy **„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre.”**

Alapvető célunk ennek megfelelően:

- ☀ A családi nevelés kiegészítésével az óvodások nyugodt, élménygazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése, a magasabbrendű érzelmek kibontakoztatása, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- ☀ Sokoldalú képességfejlesztéssel a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődésének biztosítása, elősegítése.
- ☀ A nemzetiségi hagyományok gyűjtése, a nemzetiségi nyelv ápolása.

1.2. Gyermekképünk

Minden gyermek ismerje és tudja meg a testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is érzékelje, hogy mik a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül.

Célunk: A gyermekek alapvető jogainak és szükségleteinek figyelembevételével olyan szeretetteljes nevelés biztosítása – az eltérő fejlettség elfogadása mellett -, melynek következtében tulajdonságokkal: a gyermekeink rendelkeznek az alábbi tulajdonságokkal:

- ☀ Vidámak, tudnak nevetni, felfedezni, csodálkozni,
- ☀ Érzelmileg gazdagok, kiegyensúlyozottak,
- ☀ Figyelmesek, segítőkészek embertársaik iránt;
- ☀ Kreatív gondolkodás jellemzi őket,
- ☀ Kitartóak, önállóak,
- ☀ Testileg edzettek,
- ☀ Vonzódnak az élményekhez, meséhez, zenéhez, alkotó tevékenységekhez.

2. PROGRAMUNK GLOBÁLIS CÉLRENDSZERE

2.1. Alapvető céljaink

- ☀ Az óvodások nyugodt, élményekben gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- ☀ Sokoldalú, igényes képességfejlesztés segítségével a személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése.
- ☀ Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés - valamennyi tevékenységi forma keretében valósuljon meg.
- ☀ Komplex élmények biztosításával erős érzelmi kötődés kialakítása a gyermekek és a művészetek között.

2.2. Általános nevelési feladataink:

Az óvodások testi, lelki szükségleteinek kielégítése az érzelmi – erkölcsi-szociális – értékorientált - esztétikai, és az intellektuális érzelmek differenciálódásával.

- **Az érzelmi – erkölcsi - szociális és értékorientált érzelmek alakításának feladatai:**
 - Érzelmi biztonságot nyújtó, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt, családi légkör megteremtése.
 - Az óvodapedagógus tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a gyermekek az óvodánkat megismerhessék, ezáltal érzelmi kötődés alakulhasson ki. Ezáltal olyan tulajdonságok alapjai indulhassanak el bennük a felnőttek mintáján keresztül, mint a hűség, becsület valamihez, amely megalapozhatja majdan a lojalitást, empátiás érzeteket környezetükhöz, óvodájukhoz, gyermektársaikhoz, az óvoda felnőtteihez.
 - A gyermekek nyitottságára építve segítjük a gyermekeket, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, az európai kulturális értékek, hazaszeretet és a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a jóra, szépre, azok megbecsülésére;
 - Olyan óvodai élet biztosítására törekedjenek, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme, a hagyományok, a csoportot összetartó szimbólumok, jelek, erősítsenek meg olyan erkölcsi tulajdonságokat, mint az együttérzés, önzetlenség, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség,

- önállóság, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, szabálytartás, igazságosság, igazmondás, a közösen végzett munka öröme.
- A mindennapi testi-lelki edzés lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességének fejlődését, testi harmóniájának kialakulását;
 - A gyermek - gyermek, felnőtt - gyermek viszonyában mutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a helyi viselkedéskultúra szokásainak interiorizálását, konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést, önértékelést. A gyermek legyen képes a környezetben lévő emberi kapcsolatokban vegye észre a jó cselekedeteket, de a rosszat is tudja érthetően kifejezni;
 - Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő-képességek megerősítése segítse a barátkozást, hogy minden gyermek megtalálhassa társát a csoportban; - Az erkölcsi, szociális érzékenység fejlődése segítse a gyermek éntudatának egészséges alakulását és engedjen teret a gyermek önkifejező törekvéseinek;
 - a gyermekek az óvodapedagógusok segítségével fogadják el egymást és tudjanak alkalmazkodni ahhoz is, hogy valamiben különböznek egymástól;
 - A szociális érzékenység kialakulása segítse a másság elfogadását.

• **Esztétikai érzelmek alakításának feladatai:**

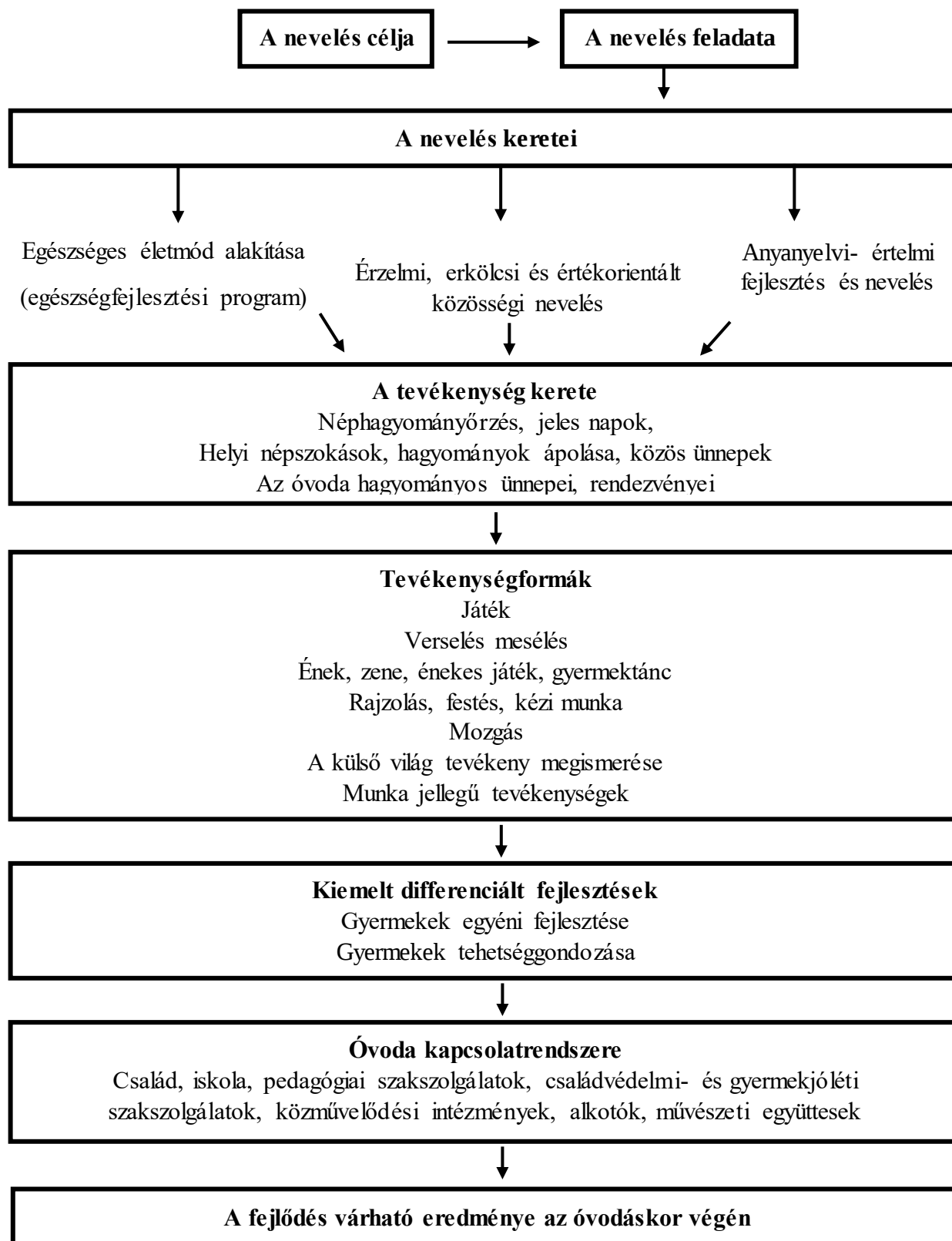
- Képesek legyenek a tárgyi - emberi - természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát.
- Egyéni igények figyelembevételével higiénikus gondozás elősegítése, az esztétikus megjelenés igényének kialakítása.
- Harmonikus, esztétikus, összerendezett közös mozgások, énekes játékok, gyermektáncok segítségével elő a gyermekek jó tartásának kialakulását, a finom mozdulatok megjelenését.
- Az esztétikus környezet biztosítása segítse a gyermekek szép iránti igényének kialakulását, a szép környezet felfedezését, felismerését és megóvását.
- Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, hogy kialakuljon a gyermekekben az esztétikum iránti érdeklődés a művészetek és a természeti, tárgyi, emberi környezetben egyaránt.
- A művészeti tevékenységeken keresztül tapasztalják meg a szépre rácsodálkozás, gyönyörködtetés lehetőségét, a művészetek komplexitásával létrehozható kataritikus élményeket, pillanatokat, hogy a gyermekekben megerősödjön az élménybefogadó képesség.
- A gyermekekben alakuljon ki kötődés a szűkebb környezetükhöz, Vértesszőlőhöz és a Vértesszőlő térségéhez, szülőföldjükhöz, (a projektpedagógia lokálpatriotizmus érzésének kialakítása). segítségével a

- **Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai:**

- Az óvodapedagógus a gyermekekkel fedeztesse fel az anyanyelvünk szépségét, a gyermekek leljék örömeiket abban, ha érthetően el tudják magyarázni mondanivalóikat, kérésüket. A meghitt beszélgetések erősítsék meg a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét, kifejezőkészségét és a gazdag nem verbális közlések megjelenését is;
- Az anyanyelvi nevelés során a felnőttek helyes mintaadással, szabálykövetéssel gyakorolják a mindennapok során a kommunikáció különböző formáit az óvoda nevelőtevékenységének egészében;
- Az intellektuális érzelmek tudatos támogatása segítse a gyermekek érdeklődésének felkeltését, tudásvágyának kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását. Örüljön és legyen büszke sikereire és eredményeire;
- A gyermekek kíváncsisága, utánnzási kedve fejlessze a pszichikus funkciókat: az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást - különös tekintettel a kreatív képességeik megerősítésére; - A kíváncsiságot felkeltő vizsgálódások, kísérletezgetések, kutakodások, problémafeltáró és – megoldó helyzetek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze a gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását és a gyermekek alkotásvágyát;
- A kreatív önkifejezés segítse a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, tapasztalataikat, gondolataikat szóban, mozgással vagy képi eszközökkel szabadon kifejezhessék, s a felnőttel együtt vegyék észre a környezet által spontán adódó helyzet- és jellemkomikumokat;

2.3. Programunk rendszerábrája

3. A NEVELÉS KERETEI

3.1. Egészséges életmód kialakítása, egészségfejlesztési program

Tartalma:

A fejezet tartalmazza a 20/2012 EMMI rendelet 128 § szerinti teljes körű egészségfejlesztést.

Az egészséges életmódra nevelés célja: a gyermekek egészségének megőrzése, az egészséges életvitel igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ☀ A gyermekek gondozása, testi- lelki szükségletének biztosítása, igényes gondozása, szabad mozgásigényük fokozása, kielégítése,
- ☀ A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása,
- ☀ A gyermekek fejlődéséhez, szükséges egészséges, esztétikus környezet megteremtése, a környezettudatos magatartás megalapozása, és annak védelme, az egészségfejlesztési program megvalósítása.
- ☀ Napjainkban nélkülözhetetlen az életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;

- **A gyermekek igényes gondozása, testi-lelki szükségleteinek biztosítása, szabad mozgásigényük fokozása, kielégítése:**

Az óvónő az óvodai felvételi után készítsen a gyermekekről **anamnézist.**, ezzel elindítva ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezze a hangsúlyt. A testi, biológiai – fiziológiai, mozgásszükségleteinek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenység végzéséhez szükséges.

A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul.

Ezért az **óvodapedagógus a gyermekekkel együtt végezzen**

megfigyeléseket- testsúly, testmagasság, láb, kéz stb., -**összehasonlító mérésekkel** segítse az egyéni sajátosságok feltárását. Nagyobb gyermekek ismerkedjenek meg belső tulajdonságaikkal és a nagycsoportos korúak az óvodapedagógusokkal, hogy mit ismernek, mire képesek, mit tudnak és midehhez hogyan viszonyulnak.

A gyermekek **gondozásának záloga** az óvónő és a gyermekek **meghitt,**

megértő viszonya, a természetes testközelség megléte. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel közelednek hozzájuk, és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett ismerhetők meg a gyermekek igényei, családból hozott szokásai.

Az óvónő a fokozatosság betartásával törekedjen arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségletüket. Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától biztosítsa az óvónő.

A befogadás ideje alatt minden gyermekkel, a dajkák bevonásával együtt végezze a teendőket, hogy megtanulhassák a fogásokat, testápolási szokások sorrendjét. Az egy csoportban dolgozó óvónők, dajkák bevonásával állapodjanak meg a szükségleteket kielégítő szokások pontos menetében az azonos gyakoroltatás érdekében.

A fejlődés egyik feltétele a **táplálkozás**, mely az elhasznált energiát pótolja és a további testépítést, biztosítja. A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük 3 /4 részét az óvodában kapják.

Ezért az óvoda kísérje figyelemmel a gyermekek étrendjét, közvetítse véleményét, észrevételét a főzőkonyha felé, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen.

Az egészséges táplálkozás érdekében minden délelőtt friss gyümölcsöt vagy zöldséget fogyasztanak a gyermekek, a szülők egyetértésével és támogatásával.

A mindenkori étlapot kifüggesztjük a szülőknek.

Az **étkezési szokásokat** az óvónő úgy alakítsa ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezeten, lehetőleg éljenek a **folyamatosság** és/ vagy a **rugalmas napirend differenciált módszerével**.

A gyermekeknek különböző étkezési szokásaik vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával fogadják el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására. Biztosítsák, hogy a nap bármely szakában ihassanak, ezért az egész nap folyamán jellel ellátott pohár és kancsó álljon a gyermekek rendelkezésére az udvaron is, ahol nincs ivókút.

A **testápolás** a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja.

Az óvónő a gyermekek ápolása közben teremtsen interakciót, hogy a gyermekek kívánsága, kérése alapján tudjon segíteni. Vigyázzon arra, hogy ne sűrösse a gyermekeket, mindig teremtsen nekik elegendő időt önmaguk igényes kiszolgálásához. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolása segít az azonos elvek betartásában. Különös gonddal védje a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr

tisztán tartásához, a WC használatához a felnőttek teremtsék meg a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhesék ezeket a teendőket.

A csoportos óvónők döntsék el, hogy mikortól mosnak fogat a gyermekek, amely függ a technikai feltételektől és a csoport fejlettségi szintjétől.

Nyári időszakban az udvaron tartózkodás, napfürdőzés során kiemelt jelentőségű az egyéni érzékenységnek megfelelő UV sugárzás, valamint a szúnyog és rovarcsípés elleni védelem.

Az **időjárásnak megfelelő öltözködés** védi a gyermeket, ezért az óvónő hasson a szülőkre, hogy többretegűen öltöztessék gyermekeiket.

Ennek kialakításában a szülők lehetnek a partnerek, akiket fontos meggyőzni a praktikus, ízléses öltözködés előnyéről. Az öltözködés területén is legyenek kimunkálva az állandó szokások, amelyeket az önállóság fokozása érdekében a gyermekeknek vizuálisan is láthatóvá tesszük abban a térben, ahol a műveletek folynak. Így fokozhatóvá válik a gyermekek önállósága, mert magukat is irányítani tudják ezen a területen is.

A mindennapi **szabad mozgás** nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. A gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolják a sokféle mozgásfejlesztő eszközön. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek/ mozgásos játékok, énekes játékok, gyermektáncok/ jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink évszaktól függetlenül minél több időt töltsenek a szabad levegőn mozgással, edzéssel. Gyakoriak a séták, kirándulások, a szabadban történő tapasztalatszerzési lehetőségek. A rövid ideig tartó, szervezett mikrocsoportos séták is hozzájárulnak a gyermekek mozgásszükségletének kielégítéséhez.

A gyermekek **alvásigényének** egy részét az óvoda elégíti ki. Az alváshoz tiszta levegőre van szükség, ezért lefekvés előtt alapos szellőztetéssel teremtsük meg a feltételeket.

A nyugodt pihenés feltétele a kényelmes ágy, csend, nyugalom és biztonság. Elalvás előtti mesélés, és az azt követő altatók dúdolása kondicionáló reflexként hat. Ha lehet, minden alkalommal éljük át az altató hatására kialakult szendergés állapotát, ehhez IKT eszközök is használhatóak.

A gyermekeknek különböző az alvásigénye. Egyórás nyugodt pihenés után az óvónő tegye lehetővé, hogy a nem alvó, iskola előtt álló (6-7 éves) gyermekek a második félétől az egyéni bánásmód elveit érvényesítve csendes tevékenységet folytathassanak. Nyári hónapokban az iskolába felvett

gyermeknek legyen lehetősége csak akkor pihenni, ha külön igényük van rá. Ezzel is előkészítjük a gyermekeket a kisiskolások napirendje szerinti életre.

- **A gyermekek egészségének védelme, betegségmegelőzése, edzettségének biztosítása:**

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve gondozza a felnőtt mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését a gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekezzenek gátolni.

3-4 éves gyermekeknél gyakran előfordul alvás közben, hogy bepisílnék. Ennek oka általában pszichés eredetű, ezért a leszoktató eljárások zömmel eredménytelenek.

A felnőttek óvakodjanak a gyermekek megszegyénítésétől. Csakis a tapintatos, szeretetteljes bánásmód, és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.

4-5 éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a prevenciós fejlesztő tornák, a mozgási igény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha **mindennapi edzési lehetőségük van.** Erre legtöbb alkalmat a **szabadban tartózkodás** biztosít, mely **növeli a gyermekek ellenálló képességét.**

Ezért mindennap - ha lehet kétszer is - tartózkodjanak a szabadban. A gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében az óvónő szervezzen napi kocogó-futó mozgásos perceket. Pl.: kezdhetjük a délelőtti levegőzést szervezett kocogással.

A felnőttekkel végzett rendszeres kocogások, futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet.

- **A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása:**

Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A mindennapi pozitív példák, a gazdag tárgyi környezet, ha megfelel az egészségügyi előírásoknak és esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, jó alapot ad az óvodai-nevelőmunkához.

Kiemelt feladatunknak tekintjük a környezetvédelmi szokások megerősítését és a környezettudatos magatartás kialakítását.

Ezeket az elveket a csoportnaplóban külön rögzítjük (pld. édes víz gazdaságos használata, csapok elzárása; folyékony szappan használata - csak egy cseppet használunk, csoportszoba rendszeres levegőztetése, komposztálás, szelektív hulladék -, valamint a hasznosítható anyagok gyűjtése, meghibásodott tárgyak javítása.)

Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere az **óvodaudvar**. Az udvar akkor tölti be funkcióját, ha a gyermekek szinte egész napjukat kint tölthetik. Az udvaron legyen árnyékos és napos játszó rész. Legyen füves, homokos, és betonos rész is, rendelkezzen homokozóval. Az udvar esztétikai szépségét adja a sok virág, cserje, ízlésesen kialakított kert. A mozgásfejlesztő eszközök különböző típusú mozgásokhoz adnak lehetőséget. A labdás játékokhoz megfelelő nagyságú terület álljon a gyermekek rendelkezésére, ahol a labdát eldobhatják, elkaphatják, guríthatják vagy pattogtathatják, esetleg labdajátékot játszhatnak.

Az óvoda udvarán legyen olyan rész, ahol a gyermekek énekes - dramatikus játékokat játszhatnak és alkalom adtán bábozhatnak. Az udvaron a gyermekeknek legyen biztosítva a higiénikus tárolással elkészített ivóvíz. Az udvar rendben tartásába vonjuk be a gyermekeket, a játékok és egyéb fejlesztőeszközök tisztántartásában, lemosásában minden alkalommal vegyenek részt a nagyobb gyermekek. Az óvoda épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósításának figyelembevételével az óvónők esztétikusan rendezzék be.

A több funkciót betöltő **csoportszobát** tegyék alkalmassá a szabad játékra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele az ízlésközzvetítés miatt, valamint a gyermekek jó közérzetének biztosítása miatt is fontos. A természetes világítás kihasználása céljából az ablakot hagyjuk szabadon, csak olyan függönyt használunk, ami nem veszi el a fényt. A mozgásos tevékenységeket mindig nyitott ablaknál végezzék a gyermekek. A napsütés ellen a csoportszobát világos függöny használatával védjük. Az óvodapedagógusok a művészeti tevékenységekhez alakítsanak ki elkülönített

tereket, kuckókat a csoportszobában. Tervezzenek meg egy esztétikus, igazi mesebirodalmat, amely a személyes percek, napi meséléseknek, dramatikus játékoknak, bábozásnak a színtere.

Az **öltöző** berendezése, világítása, fűtése, szellőztetése biztosítson minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. Minden gyermeknek legyen külön ruha - és cipőtartó szekrénye vagy polca.

A **mosdó**ban megfelelő méretű eszközök segítsék a szükségletek kielégítését. Minden gyermeknek legyen elkülönített törölközője, fogmosó felszerelése, fésűje.

A gyermekek által használt helyiségekben vizuális jelek segítsék a szokások beidegződését. A programhoz egy olyan helység, szabad terület szükséges, ahol az „**ovigaléria**” megrendezhető.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén:

A gyermek ismeri:

- a kulturált testápolás, étkezés, a helyes öltözködés, testedzés, szabad mozgásos lehetőségek, alvás szokásait, és az eszközök használatának módját;
- a közvetlen környezetének rendjét, ápolását és védelmét;
- a szokásokat megerősítő, segítő, vizuális jelek jelentéstartalmát;

A gyermek képes:

- önállóan, igényesen ellátni az egészségügyi teendőit;
- vigyázni, rendben tartani az egészséges életmódhoz szükséges eszközöket;
- a hőmérsékletnek megfelelően, önállóan öltözködni;
- eligazodni, önmagát kontrollálni az egészségügyi szokásokat mutató vizuális jelek segítségével;
- gondozni, védeni, alakítani, szépíteni a környezetét;
- pihenés alatt nyugodt, csendes játékokra, hogy ne zavarja alvó társait;

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy:

- igénye a gondozottság, ápoltság;
- örül, ha igényesen elvégzi a gondozási feladatait;
- észreveszi, és érzéseit elmondja a környezete tisztaságával, ápoltságával kapcsolatban;

- szereti, védi és érdeklődik a közvetlen természeti, társadalmi környezet iránt.

3.2. Az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés és társas kapcsolatok kialakításának célja a gyermekek egyéni tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, a közösség értékeinek és a normáinak tiszteletben tartásával.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ☀ Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családias légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig, ahol a gyermekek társas aktivitásában a lojalitás, az empátia megalapozása folyik.
- ☀ A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.
- ☀ A gyermek nyitottságára építve segítse a szűkebb és tágabb környezet megismerését, a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek megélését az óvoda mindennapjaiban.

- **Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családias légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig:**

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a **magatartás érzelmi vezéreltsége**. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. **Családias légkörben** kialakul a gyermek érzelmi kötődése társaihoz, felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtése, cselekvésre, játékra ösztönöz. A gyermekek élettere legyen barátságos, otthonos, amit elsősorban az óvónő tervez meg, de adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek ötletei, elképzelései is érvényesüljenek.

Mozoghassanak a gyermekek szabadon a csoportszobában, mosdóban, ezzel is fokozható az otthonosság érzése.

Minden óvodai csoportnak legyen **hagyomány, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma**, ami sajátos, egyéni színezetű légkört biztosít és mélyíti a gyermekek összetartozását.

Az új gyermekek **befogadásának időszaka** szeptembertől decemberig tart, amely időszak meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához. Az óvónő a szülőkkel közösen teremti meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez.

Óvodánkban nagyfokú körültekintéssel tervezzük meg a 3-4 éves gyermekek befogadását. A gyermekek szüleikkel együtt ismerkedhetnek már tavasszal, nyáron az óvodával. Az óvodapedagógusok a nyári családlátogatások során megismerkednek a családokkal és azzal a környezettel, ahol a kisgyermek él. A **családlátogatás** során igyekeznek minden olyan információt megtudni, ami fontos és hasznos lehet a beszoktatás során, ilyenkor tájékoztatják a szülőket a lehetséges befogadási formákról. Ha lehetséges fokozatos időcsökkentéssel vegyenek részt a szülők ebben a folyamatban. A gyermekeknek a szülői együttlét biztonságot ad, az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, szokásait.

A befogadás folyamatában a csoport mindkét óvodapedagógusa és csoportos dajkája részt vesz, és gondosan előkészíti ezt az időszakot. Az óvodapedagógusok a gyermek jelét úgy válogassák ki, hogy ahhoz értékes mondókát, verset vagy gyermekdalt tudjanak kapcsolni. Így még vonzóbbá válik a gyermek óvodás jele. Legyen ez a gyermek első művészeti élménye, amit az óvodapedagógus naponta elmond, elénekel, hogy a befogadás végére a gyermek is megtanulhassa.

A **lefekvésnél** az új gyermeket különös szeretettel vegye körül az óvónő. A nyugalmas légkör megteremtése érdekében üljön le közéjük, és altatódalokat dúdolgasson nekik. Az óvónő különös türelemmel, tapintattal, mutassa be a testápoláshoz, étkezéshez használatos tárgyakat. Mutassa meg azok használatát.

Már a befogadás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végezzék a tevékenységet, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékosan gyakoroltasson az óvónő természetesen figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait.

A gyermekek akármilyen érzelmi állapotban érkeznek az óvodába, nagyon fontos, hogy minden gyermek megkaphassa a személyes ráfigyelést, a **személyes percek**et. Ezért érdemes egy **„Megérkeztem!”** táblát készíteni a

csoportnak, amelyre a gyermek felteheti a jelét. Ezzel minden gyermekkel tudatja, hogy „Én már itt vagyok, és várom, mi-minden történik velem ezen a napon”. Az óvodapedagógus minden gyermeket figyeljen meg, hogy milyen érzelmi pozícióban érkezik az óvodába. Ha valami problémát érzékel, akkor több időt szánjon a személyes percekre, hogy oldani tudja a gyermek feszültségét.

A gyermekek az óvodában állandó értékek és normák szerint élnek, hogy megtanulhassák az erkölcsös viselkedés alapjait, közösségi szokásokat, erkölcsi tulajdonságokat.

A gyermeknek legyen lehetőségük minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani, hogy átélhessék a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot. Így kialakul, hogy egy időben, egymástól függetlenül szerveződjenek különböző tevékenységek egyénileg, párban és kisebb csoportokban.

A **családias légkör** megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez gazdag, tevékenykedtető óvodai élet szükséges. A gyermekek minél többet tevékenykedjenek a közvetlen és tágabb környezetükben, hogy szülőföldjükhöz való kötődésük elinduljon. A hagyományos ünnepeinket, rendezvényeinket úgy szervezzük meg, hogy a gyermekeket minél kevesebbet szerepeltessük betanított szerepekben, direkt módon. Az óvoda ünnepnapjaiban az ünnepek jelképei, szimbólumai, a pedagógusok élménykövetítései domináljanak.

A szocializáció szempontjából meghatározó közös élmények átélése az óvodáskor végéig biztosítja a gyermekek együttműködését, amiben formálódik egymáshoz való viszonyuk, elősegítve erkölcsi tulajdonságaik, akaratuk, szokás és normarendszerük megalapozását. A gyermekeknek legyen lehetősége minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani, hogy gyakran átélhessék a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot. Így egy időben, egymástól függetlenül különböző motivált cselekvések alakulnak ki egyénileg és csoportosan is, ahol a gyermekek képesek alárendelni spontán aktivitásukat a közös tevékenységnek.

A pedagógiai munkát segítő szakemberekkel történő együttműködés során **elősegítjük a nehezen szocializálható, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek hatékony ellátását**, nevelését. A vegyes csoportok segítsenek abban, hogy az azonos korú gyermekek is folytathassanak külön tevékenységeket.

Feladatunk az egyéni képességekhez igazodó tevékenységi tartalmak megfogalmazása és megvalósítása.

- **A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő, kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése:**

A gyermek pozitív kapcsolata csak úgy alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk-biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt, - és gyermekközössége. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvónőnek, aki irányítója és egyben társa a gyermekeknek.

A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet határokkal együtt. A határokat úgy szükséges megszabni, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak.

A nevelés akkor lesz hatékony, ha az óvónő az egész csoport előtt álló feladatokat, minden gyerek számára - egyéni sajátosságait figyelembe véve - érthetővé, vonzóvá tudja tenni. A gyermekek neveléséhez először meg kell teremteni a jó kapcsolatot, a szülőkkel, nagyszülőkkel, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együttneveléshez. Bizalmas kapcsolatban a gyermekek egyéni jellemzőit megismerheti az óvónő, ami elengedhetetlen feltétele az egyéni nevelésnek.

Az óvónő segítse a gyermekeket abban, hogy elfogadják eltérő képességű társaikat.

Hassa át a közösségfejlesztő pedagógiai munkát az odafigyelés a meghallgatás, a saját érzések elmondása, mások érzésének meghallgatása, elfogadása, hogy a gyermekek örömteli optimizmusa fejlődhessen.

Az óvodapedagógus a nevelésben legyen célirányos, elemezze, vizsgálja a gyermekek társas kapcsolatát, viselkedését. Használjon minél több játékos eszközt az egyéni jellemzők kimutatásához. Az érzelmi nevelés területén az óvodapedagógus működjön együtt a csoportos dajkával, igényelje segítő, tevékeny jelenlétét, kiemelten az egészséges életmód kialakításában, a játéktevékenység irányításában.

A felnőtt-gyermek, kapcsolatában a következő elvek jelenjenek meg:

1. A felnőtt próbálja átélni, megérteni, - elsősorban azonosulással követni - a gyermeket.
2. Parancsolás helyett igyekezzon kérdezni.

3. A gyermekek mágikus képzeletét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába.
4. A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.
5. A felnőtt biztosítson a gyermekek tevékenységéhez nagy szabadságot, a határok pontos megjelölésével, a többszöri „határátlépéseknél” vezessen be konzekvenciákat.
6. A nevelőközösség alakítsa ki a közösségi élet szabályait. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolást.
7. A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
8. A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult konfliktusok feldolgozása során. A konfliktusoldó megbeszéléseket kellő figyelemmel, kivárással hallgassa meg, hogy véleményt tudjon mondani a történetekről úgy, hogy a gyermekek felelősségérzete erősödjön.
9. A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakulhasson. A bátorítatlan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a kisebb előrelépésnek, fejlődésnek.
10. Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet az agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.
11. A felnőtt-gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív megfogalmazás jelenjen meg a kívánság megnevezésével, az ok kiemelésével. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélőtárs megbecsülése, megértése, a kompromisszumkeresés. Mellőzendő a megbántás, hibáztatás, kritizálás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás.
12. A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észre véteti, és a sikertelenséget segít elviselni.
13. Tilalom helyett a felnőttek adjanak a gyermekeknek választási lehetőséget, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra. A felnőtt örömeivel jelezze dicséretét, csak félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat.
14. A felnőtt használja fel a humort (helyzet és jellemkomikumot) a szeretetkapcsolat kialakításához. A humor a feszültséget feloldhatja, a görcsösséget megszünteti.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

A gyermek ismeri:

- az óvodát, társait és a körülötte lévő felnőtteket;

- a közösségi élet szokásszabályait /köszönés, udvarias megszólítás, megköszönés, tudakozódás, a csoport jelképrendszerét, szimbólumait, hagyományait stb./;
- a csoportban kialakított konfliktuskezelés szokásait;
- saját képességeit, és azt természetesen fogadja el;

A gyermek képes:

- a viselkedés helyes szokásszabályainak betartására;
- felismerni, ha társainak segítségre van szüksége;
- együtt érezni a közösség tagjaival;
- konfliktusos helyzetben társával egyezkedni;
- leküzdeni a felmerülő akadályokat, megvigasztalni társát;
- a közösségért dolgozni;
- a sikertelenséget elviselni, a sikernek örülni;
- önállóan dönteni, választási lehetőség esetén;
- a rábízott egyéni feladatokat önállóan, a szabályok betartásával megoldani.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy:

- ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra;
- a gyermekeknek igényükké válik a viselkedés és helyes cselekvés szokásszabályainak betartása, egymást is megkérik a szabályok betartására;
- a felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival;
- konfliktus helyzetekben társaikkal egyezkednek;
- segítőkész társaival, együtt érez a közösség tagjaival, érdeklődik társai, barátai iránt;
- csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- felelősségteljesen végzi a rábízott feladatokat, tevékenységeket;
- figyelmesen meghallgatja a felnőttek, társai közléseit.
- szavak nélkül is érti környezete jelzéseit, érzéseit;
- a közösségért szívesen dolgozik, bízik önmagában, képességeiben;
- elfogadja a másképpen fejlődő gyermekeket, értékeli a sajátos nevelési igényű társainak sikeres próbálkozásait;
- örül saját és mások sikereinek;
- élvezi, érzi a humoros helyzeteket;

- boldogan várja az iskolába lépést;
- tudja saját képességét – külső-belső tulajdonságait, tudja értékeit, de azt is meg tudja fogalmazni, mik a számára nehezebb tennivalók;

3.3. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés az óvodai nevelő tevékenységünk egészét áthatja. Tervezése, fejlesztésének lehetősége valamennyi tevékenységi területen megjelenik.

3.4. A program ajánlott napirendje

A napi életritmus kialakítása alapvető feltétele a testi-lelki harmónia megteremtésének.

Ezért az óvodapedagógusok átgondoltan alakítsák ki a gyermekek napirendjét. A kialakított napirendet értelmezzék a szülőkkel együtt, hogy ők is segíthessenek a gyermekeknek a napirend elfogadásában. Az egyes korcsoportok napirendjének tervezésénél vegye figyelembe a gyermekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet. Az egész nap során érvényesüljön a folyamatosság, a rugalmasság.

Az óvónő teljesítse a gyermekeknek azt az alapvető igényét, hogy személyes kapcsolatot tudjanak felvenni vele, szenteljen elegendő figyelmet minden gyermekre.

A napirendben külön időpontot (pontokat) jelölünk meg a gyermekek rendszeres edzésére, mozgásos lehetőségeire. **A napirendben meghatározásra kerül a különböző tevékenységek időpontja**, hogy a szülők rá tudjanak kérdezni a gyermekek tevékenységben való részvételükre, együttműködésükre, és az aznapi eredményeikre, teljesítményeikre. A napirend során végzett közös tevékenységek során a csoportban dolgozó felnőttek használják ki az együttlét során a gyermekek beszéd- és kommunikációs képességeinek fejlesztési lehetőségét, tálcán kínálják a szövegprodukció, szövegbővítés, a beszéd prozódiai elemei (hangsúly, hanglejtés, szünettartás stb.) gyakorlásának lehetőségeit.

Javaslat a gyermekek napirendjének elkészítéséhez:

/szükség szerint, korcsoportonként, évszakonként módosítható/

Időtartam	Tevékenység
6:00–10:30	- Folyamatos érkezés, reggeliztetés 8:30-ig JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN Személyes percek, szabad játék <u>Játékba integrált egyéni- és mikrocsoportos tevékenységek:</u> - Zenés, mozgásos percek - Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka - Külső világ tevékeny megismerése, szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése - Részképességek fejlesztése egyéni formában - Testápolási teendők - Tízórai - Verselés, mesélés
10:30-11:30	JÁTÉK A SZABADBAN Mikrocsoportos tapasztalatszerzés Énekes játék, gyermektánc az udvaron Edzés: kocogás, futás
11:30-12:00	EBÉD Testápolási teendők
12:00-14:30	Pihenés, alvás mesével, altatódalokkal
14:30-15:00	Testápolási tevékenységek Uzsonna
15:00-17:00	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN / UDVARON Részképességek fejlesztése egyéni formában

Egy héten egyszer – a frontálisan szervezett mozgásos játékok miatt – a játékban megvalósuló mikro csoportos fejlesztés időtartama csökken.

4. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGKERETEI

4.1. Néphagyományőrzés, jeles napok:

A **néphagyományőrzést**, a népi kultúra ápolását az óvónők érezzék feladatuknak, ezért legyen az óvoda természetes közege a hagyományőrzésnek. Az óvónők ismerjék a népszokások eredetét, azok lényegét, jelképeit, azokat jelenítsék meg ünnepkörök kialakítása során építsék be a gyermekek nevelésébe mindazon értékeket, amelyet a helyi környezet megőrzött. Az óvodapedagógusok törekedjenek arra, hogy a mondókák, népmesék, népdalok, néphagyományok megismertetése során, az egyszerű szavak mögötti lelkeséget is átadják, mellyel el tudják indítani a gyermekek nemzeti identitásának, önazonosságának felépítését.

A népszokásokkal, néphagyományokkal kapcsolatos ismeretek segítsék a dalok, mondókák, versek befogadását, a zenei képességek és a vizuális kifejezőkészség fejlődését.

- **A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban:**

Verselés, mesélés:

Ölbeli játékok, népmesék, mondókák, közmondások, időjósok, névcsúfolók, rigmusok, találós kérdések.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:

Mondókák, dúdoló, énekes gyermekjátékok, népdalok, gyermektáncok, hangszerese népzene.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka:

Sodrások, fonások, szövések, gyöngyfűzés, agyagozás/gyurmázás, mézeskalács sütés.

A külső világ tevékeny megismerése:

Találós kérdések, népi jósok, időjósok, jeles napok, népszokások.

Mozgás:

Ügyességi és sportjátékok.

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezesse be, amelyhez az óvónő a gyerekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítson változatos tevékenységet. A hagyományok ápolása közben történő együtt játszás, tervezgetés, együtt munkálkodás örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep nem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét kell, hogy legyen.

Az óvodánkban ajánlott jeles napok nevelési évnek megfelelő, időrendi sorrendje

Az őszi jeles napjai	
Szüret	szeptember vége-október eleje
Állatok Világnapja	október 4.
Márton napi felvonulás	november 11.
A téli jeles napjai	
Mikulás	december 6.
Adventi adománygyűjtő vásár és gyertyagyűjtő ünnepség	advent második vasárnapja
Farsang	vízkeresztől hamvazószerdáig
A tavaszi jeles napjai	
Húsvét	Az óvodánkban ajánlott jeles napok nevelési évnek megfelelő, időrendi sorrendje
Pünkösöd	Húsvét utáni 50. nap

- **A hagyományörzés ajánlott óvodai tartalmai**

Az óvodapedagógusok a hagyományörző jeles napokat projekt rendszerűen tervezzék meg, évszakokra bontva.

A hagyományok ápolása közben a gyermekekkel történő tervezgetés, együtt munkálkodás, együtt játszás, örömtelivé, izgalmassá, tegye az előkészületeket a jeles napra. Maga az ünnep, a külsőségeivel együtt, ne legyen merev, erőltetett, ne legyen begyakoroltatott, hanem vidám hangulatú, felszabadult, boldog együttlét tevékenység a csoportot irányító felnőttekkel és szülőkkel együtt. Minden népi jeles napon hangozzanak el a jeles napra jellemző népi rigmusok, szólások, közmondások, mondókák, gyermekdalok az óvodapedagógusokkal közösen felidézve a múlt hangulatát.

4.3. Hagyományos ünnepeink és rendezvényeink

- **Március 15.**

Nemzetünk legnagyobb hazafias ünnepét rákészülési idő előzze meg. Az óvodapedagógusok élmény- és tapasztalatszerző sétákat szervezzenek. Meglátogatják az óvoda közelében lévő emlékhelyeket.. Készítsenek az ünnepre kokárdákat, zászlókat, díszítsék fel a csoportszobát, nemzeti színű kellékekkel. Gyűjtsenek képeket, könyveket, verseket, zenei alkotásokat, amelyek az ünnepre emlékeztetnek. A gyermekek ismerjék meg Kossuth Lajos, Széchenyi István és Petőfi Sándor nevét.

- **Anyák napja**

Az óvodapedagógusok az anyák napjára minden gyermeket önállóan felkészítenek, a kisebb gyermekek mondókákat, rövid verseket, a nagyobbak verset, éneket tanuljanak. Az óvodapedagógus többféle ajándéktüllel lehetővé teszi, hogy a gyermekek eldönthessék, melyik ajándékot készítenék el legszívesebben édesanyjuknak, nagymamáiknak. Az anyák nap előtt berendeznek az óvodapedagógusok a gyermekekkel közösen egy meghitt, szép sarkot, ahol az édesanyák egyenkénti köszöntése megtörténik.

- **Évzáró és gyermeknap**

Ezek az ünnepek az örömről és a boldogságról szólnak. A gyermekek korosztályonként 3-5 perces közös játékkal /pl. játékos mondóka, énekes játék, gyermektánc, zenés kreatív játék, mozgásos játék, mesefeldolgozás stb./ készüljenek, melyet az évben a gyermekek a legjobban szerettek. A közös játékban a csoport minden tagja vegyen részt. Ekkor történik meg az iskolába menő gyermekek elbúcsúztatása, gyermeknap i ügyességi játékkal, kedves megvendéglésekkel.

- **Egyéb rendezvények**

Az óvodánk számos egyéb rendezvényt tart, a gyermekcsoportokban dolgozó óvodapedagógusok, szervezhetnek további hagyományörző programokat, környezeti neveléssel kapcsolatos napokat.

• Zöld jeles napjaink

Cél: a környezet védelmére, megóvására nevelés, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakítása,

☀ **Állatok Világnapja** – a gyermekek ismerkedjenek meg a felelős állattartás, állatgondozás szerepével,

☀ **Víz napja** – a gyermekek végezzenek vizes tevékenységet az óvónők együttműködésével, ismerkedjenek meg a víz fontosságával,

☀ **Föld napja** - a hozott magokat, palántákat az óvónő segítségével ültessék el a kertben vagy a cserepekben.

☀ **Madarak, fák napja** – a gyermekek kiránduljanak az erdőbe, ismerjék meg az erdő élővilágát, szerepét az ember életében.

5. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGEI

5.1. Játék, tevékenységben megvalósuló tanulás

A játék a gyermekek leghatékonyabb és legfontosabb alaptevékenysége. Önálló, céltudatos, szabadon választott tevékenysége, mely biztosítja számára a szabad önkifejezés lehetőségét. **A belülről indított és vezérelt játék-tevékenység célja a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése.**

A játékban megélt intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok, élmények többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyai és ötletei valósulnak meg, bontakoznak ki. Továbbá célja, hogy minél sokrétűbb tájékozódó, tapasztalatszerző, érzelmekkel gazdag tevékenységgé váljon a játék, s a játékban megvalósuló tapasztalatszerzés.

Az óvodapedagógus feladatai:

☀ A játéktevékenységhez szükséges feltételek biztosítása (derűs alkotó légkör, hely, idő, eszközök, élmények, tapasztalatszerzés)

☀ A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével,

☀ A gyermekek szókincsének, beszédképességének, kommunikációjának fejlesztése, gazdagítása a játékszituációkban,

☀ Az óvodapedagógus játéksegítő, játékírányító metódusainak alkalmazása szituációktól függően.

A játék tartalma:

❖ A játékhoz szükséges feltételek biztosítása:

Derűs, alkotó légkört elsősorban olyan játék biztosításával érhet el az óvodapedagógus, ahol a gyermekek szabadon dönthetnek abban, hogy kivel játszanak, milyen játékot választanak, milyen témát dolgoznak fel, milyen eszközökkel alkotnak, milyen helyet választanak, és mennyi ideig tartson a közös cselekvés.

Az óvodapedagógus csak annyi szabályt vezessen be a játéktevékenységbe, amely segíti a nyugodt, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle játéksituáció meglétét, s az elképzelések valóra váltását.

A különböző típusú játékokhoz nélkülözhetetlen helyet, teret a gyermekek szükség szerint önállóan, vagy az óvodapedagógus segítségével alakítsák ki. A bútorokat és a felszereléseket úgy kell elhelyeznünk, hogy minél több szabad területhez jussunk. A játszócsoportok elválasztása egymástól fontos feladat (**kuckók kialakítása**). A megosztott térben elhelyezett eszközökkel a játékok sokkal tartalmasabbak. Legyenek a csoportszobában állandó és ideiglenes játszóhelyek. Készen kell lennünk a játék fejlődéséből adódó helyigények kielégítésére, sőt hozzá kell szoktatnunk a gyermekeket, hogy önállóan alakítsák ki maguknak a játékhoz szükséges helyet, rendezzék át ennek érdekében a csoportszobát.

A programunkban – a művészeti nevelés jelentős szerepe miatt – kiemelkedik a különösen esztétikus és meghitt **mesesarok**, amely egyúttal a dramatikus játéknak, a bábjátéknak, a mesekönyvek nézegetésének a helye is. Itt kap helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek kincses ládája is. A rajzolásnak, festésnek, barkácsolásnak legyen meg a „**rajzos alkotótere**”, állandó helye. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök álljanak a gyermekek rendelkezésére játékidőben is.

A művészeti nevelés kiemelt szerepe miatt állandó tere van a zenei képességeket fejlesztő „**zenei kuckónak**” is, ahol a gyermekeknek biztosítottak a zenei játékhoz a dallam- és ritmushangszerek, énekes könyvek, zenei albumok, amiket szabad játéktevékenységben minden gyermek alkotó módon felhasználhat.

Az intellektuális érzelmeket kiváltó tapasztalatszerzések során összegyűjtött tárgyak, termések, növények, képek, a kincseket őrző „**környezetünk értékei**”, térben kapnak helyett, amit a gyermekek alakítanak ki és rendeznek el a különböző szempontok alapján. Ide kerülnek a környezeti projekttevékenység gyűjtőmunkái, amit a szabad játéktevékenységben minden gyermek alkotó módon felhasználhat.

Egyéb **szerepjátékok**nak nincs állandó helye, mert azt a gyermekek saját fantáziájuk szerint, a csoportterem bármely szabad részében, önállóan megtervezhetik, felállíthatják. Az összegyűjtött szerepjáték-kellékeket, szerepjátékként, játéktartó dobozokban tárolják, hogy könnyen szállítható legyen. Így elérhető, hogy fodrászos, kozmetikus, gyógyszerész, gyümölcsboltos, háziorvos, újabbnál újabb feltételű játékot szervezhessen, építhessen ki a „vevők” szolgálatára.

Az **óvoda udvarán** a gyermekek játéktere lényesen megnövekszik, ezért ösztönözzük őket arra, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak kint a jó levegőn. Az időjárás függvényében az óvodapedagógus segítse az udvari szerepjátékok kibontakozását is (pl. népi játékok, mozgásos játékok, közlekedési játékok, dramatikus játékok, ügyességi és sportjátékok stb.) feltételének megteremtésével. A jó idő beálltával az udvaron kialakított mese, rajzos, zenei terek, kihelyezett asztalok lehetővé teszik a teljes délelőtti szabadban tartózkodás lehetőségét.

A **játékhoz szükséges időt** a folyamatos napirend, a játékba integrált tanulásfelfogásunk jól szolgálja. A gyermekek az óvodába történő beérkezését követően szabadon választott játékokkal játszhatnak egybefüggően, a játékok elrakása nélkül, több órán keresztül. A művészeti programunk lehetővé teszi, hogy a kisebb gyermekek szinte egész nap játszanak, egyedül, egymás mellett, néha összeverődve, kivéve a tisztálkodás, étkezés, alvás idejét.

Az 5-6-7 éves gyermekeknek az óvodapedagógus biztosítsa a több napon keresztül tartó játékot, hogy olyan értékes tulajdonságok, mint az állhatatosság, kitartás képessége, kialakulhasson bennük.

A kisebb gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Legyenek a teremben gyakorlójátékok, melyek fejlesztik a gyermekek pszichikus funkcióit, másodsorban a hagyományos szerepjátékokhoz szükséges kellékek, amelyek ösztönzik a gyermekeket az élmények, tapasztalatok többszöri átélésre, harmadsorban pedig a művészeti neveléshez szükséges kellékek, eszközök.

Az óvodapedagógus a nagyobb gyermekeknek bővítsa az eszközválasztékát, elsősorban a szerepjátékokhoz kapcsolódó kellékekkel, félkész játékokkal, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, és a logikai, értelmi képességfejlesztő játékokkal.

- ❖ **A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, gazdagítása, a gyermekek egyéni igényeinek, sajátosságainak figyelembevételével**

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a fajta manualitás, amely a játékeszközök rakosgatásával érhető utol, vagyis a **gyakorló játék**. Ezért legyen módja a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait. Az udvaron is biztosítsa az óvodapedagógus a gyermekeknek a gyakorló játék lehetőségeit, erre a legalkalmasabb a homok, víz, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, amelyet a gyermek saját szabályai szerint rakosgathat.

Az óvodapedagógus segítse a gyermekek játékát tovább fejlődni. Már a legkisebbeknél is megjelenik a szerepjáték. Az óvodapedagógus vállaljon szerepet a játékban, hogy a különböző szerepek megformálása minta legyen a közös cselekvésekhez. A kicsik játékában kapjon teret a feltételek biztosítása a családi játékhoz, a fodrászos, orvosos, kalauzos stb. játékokhoz. A gyermekek szerepvállalását indirekt módon segítsék a pedagógusok, hogy a „mintha” helyzetek minél gyakrabban megjelenhessenek.

Az óvodapedagógus ajánljon fel **szabályjátékot**, amit a gyermekek könnyen elsajátítanak, szabályait betartanak és szívesen, önállóan is kezdeményeznek. Ilyenek a **logikai játékok, társasjátékok, mozgásos, ügyességi játékok**, amelyek kiválóan fejlesztik a gyermekek matematikai alapképességét.

A szerepjátékokat és a dramatikus játékokat a gyermekek kiegészíthetik építő, konstrukciós játékokkal. Ilyen különleges kapcsolások, később bonyolultabb, különlegesebb eredeti alkotásokat, felhasználási formákat hozhatnak létre.

❖ **Az óvodapedagógus játéksegítő, játékirányító metódusainak alkalmazása**

Az óvodapedagógus játéksegítő metódusai legyenek **szituációtól függőek**. A gyermekek nyugodt játéka esetén, vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldók, az óvodapedagógus irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni.

A kiscsoportosok esetében – ha szükség van rá – az óvodapedagógus legyen játékot kezdeményező, modellnyújtó játszótárs. Ebben a játékhelyzetben is legyen támogató, engedő és elfogadó.

Segítsen azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények. Avatkozzon be a játékba, ha a gyermekek durvák, egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás testi épségét, nyugodt játékát.

❖ **A gyermekek beszédkésztségének fejlesztése játékszituációkban:**

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására.

Modellértékűek az óvodapedagógus szerepvállalásai a szókapcsolatok, nonverbális jelzések, hanglejtés, hangsúly, hangerő, hangszín tekintetében. A beszédre való igény kialakítását két résztvevős beszédhelyzetek teremtésével tudjuk megvalósítani (Módszeresen törekedve arra, hogy minden gyermekre sor kerüljön.).

Ezeket a két résztvevős beszélgetéseket soha ne erőltesse az óvodapedagógus. Ha a gyermek valamilyen okból nem hajlandó részt venni bennük, nyugodtan beszéljünk hozzá válaszreakció kényszerítése nélkül. **A gyermeknek éreznie kell, hogy az óvónő reá szánt ideje mindenképpen és csakis az övé!**
(személyes percek gyakorlata)

A beszédkésztség fejlesztésénél nagyon fontosak az előre megtervezett, mindennap jelenlévő anyanyelvi játékok, melyeket az óvónő kezdeményez. Ezek a játékok teret adnak az artikuláció, a szókincs, a kifejezőképesség fejlesztéséhez.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén:

A gyermek ismeri:

- a játéktevékenység csoportban elfogadott szabályait
- a játékok helyét, a játékok megóvására vonatkozó tudnivalókat,

A gyermek képes:

- önállóan, érdeklődésének megfelelő játékot választani,
- önállóan eldönteni, hogy kivel és mivel játszik,
- szerepjátékot, konstrukciós játékokat játszani, bábozni, meséket megeleveníteni, építményeket létrehozni, barkácsolásban részt venni, különböző szabályjátékot a csoportban elfogadott norma szerint játszani,
- elmélyülten, állhatatosan több napon keresztül egy azon játéktémában részt venni,
- önállóan megteremteni a kitalált játékhoz szükséges helyet és eszközt,
- az együttműködés normáit betartva, együtt játszani kisebb csoportokban, a társaival

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- kíváncsi mások kreatív játéktevékenységére,
- élvezettel hoz létre bonyolult építményeket, konstrukciókat, és abban tud gyönyörködni,
- játéktevékenységekben együttműködő, segítő, figyelmes társ,
- interakciója színes, kedves, kulturált és érthető
- sokszor jelét adja annak, hogy kijátszotta magát, és boldog a játéktevékenység végén,
- szüleinek gyakran beszél a játékélményeiről,
- igénye a több napon keresztül tartó játéktémában való elmélyülés,

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A játékba integrált tapasztalatszerzés azt jelenti, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek a játékidőbe ékelődnek, tagozódnak, úgy, hogy nincs közben játékelrakás. Így a gyermekek a tevékenységek befejezése után, igényük szerint kezdeményezhetnek. visszatérhetnek eredeti játékukhoz vagy újat kezdeményezhetnek.

Az óvodai tapasztalatszerzés célja: a gyermekek ismereteinek, képességeinek, tanuláshoz való viszonyainak pozitív formálása, bővítése, rendezése.

A művészeti program szélesen értelmezi a tanulást. A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általuk fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsőleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása a játékon keresztül fejlődik a legtöbbet. A gyermekek örömmel és teljesen önként, spontán tanulnak.

Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermek kérdéseire, válaszáira épülő ismeretszerzését is magában foglalja.

Az utánzások, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig az óvodapedagógus a főszereplő, aki tetteivel, a legerősebb hatással van a gyermekekre. Később felerősödik a társak hatása is.

Javaslat a gyermekek heti rendjének elkészítéséhez

(3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas)

	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
Délelőtti játékba integrált tapasztalat- szerzés	Verselés, mesélés, Ének, zene	Zenés mozgásos percek, Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Verselés, mesélés	Zenés mozgásos percek, Verselés, mesélés	Verselés, mesélés Mozgás
Udvari játékba integrált tanulás	Énekes játék, gyermektánc	A külső világ tevékeny megisme- rése	A külső világ tevékeny megisme- rése	A külső világ tevékeny megisme- rése	
Délutáni játékba integrált tanulás	Egyéni fejlesztések Tehetség- gondozás	Egyéni fejlesztések Tehetség- gondozás	Egyéni fejlesztések Tehetség- gondozás	Egyéni fejlesztések Tehetség- gondozás	Egyéni fejlesztések Tehetség- gondozás

A tevékenységekben megvalósuló tanulás formái:

(A 3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas)

Kötelező	Mozgás Énekes játék, gyermektánc az udvaron, vagy csoportszobában
Közvetve kötelező	Verselés, mesélés
Kötetlen	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zenei képességfejlesztés A külső világ tevékeny megismerése Egyéni fejlesztések

A tevékenységekben megvalósuló tanulás munkaformái:

Együttes közös tevékenységek	Mozgás Verselés, mesélés Zenés mozgásos percek Énekes játék, gyermektánc Futás, kocogás
Mikro csoportos	Ének, zenei képességfejlesztés
Kis létszámú csoportos	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka A külső világ tevékeny megismerése Tehetséggondozó műhelyek
Egyéni fejlesztés	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

A tevékenységekben megvalósuló tanulás gyermekenkénti időkeretei:

	Verselés, mesélés	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Mozgás	Zenés mozgásos percek	A külső világ tevékeny megismerése
	Naponta	Heti 1x	Heti 1x	Heti 1x	Heti 1x	Heti 1x
3-4 évesek	5-10'	10-15'	10-15'	10-15'	3-4'	10-15'
4-5 évesek	10-15'	15-20'	15-20'	15-20'	4-6'	15-20'
5-6-7 évesek	15-20'	30-35'	30-35'	30-35'	5-6'	30-35'

A 3-4 évesek napi szervezett tanulási időkerete max. 35'

A 4-5 évesek napi szervezett tanulási időkerete max. 45'

Az 5-6-7 évesek napi szervezett tanulási időkerete max. 65'

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, és kíváncsisága befolyásolja.. Az óvodapedagógus az eljárásait változtatatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja. Az óvodapedagógus törekedjen módszertani kultúrájának gazdag kiművelésére.

Ilyen módszerek lehetnek:

- Játékosság (egyik legfontosabb)
- Felfedezés, ráébredés lehetőségének biztosítása;
- Vizsgálódás
- Séták során a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés alkalmazása; -
- Megfigyelés, beszélgetések,
- Spontán szerzett élmények figyelembevétele;

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez:

- A gyermekek boldog, önfeledt viselkedését a dicséret, a bátorítás, a pozitív megerősítés eredményezi.
- Az óvodapedagógus a gyermekek értékelése során törekedjen mindennap arra, hogy mindegyik gyermek kapjon valamilyen pozitív megerősítést tevékenysége során.
- Az óvodapedagógus alkalmazza a differenciált, árnyalt értékelést, mindig a konkrét, jó cselekedetet emelje ki.
- Jutalmazásnál -a tárgyi jutalmazást kerülve - alkalmazza az alábbi módszereket:
 - Szóbeli dicséret a csoport és a szülők előtt egyaránt;
 - Különböző gesztus, pillantás, mimika, mely a nemkívánatos magatartás megszüntetésében is segítsen;
- **A büntetést teljes mértékben kerüljék az óvodapedagógusok a tanulás folyamatában,** mivel az visszaszorítja a gyermek kíváncsiságát, érdeklődését; a motivációt.
- Az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai.

5.2. Verselés, mesélés

A tevékenység célja: a gyermekek erkölcsi- szociális, esztétikai és intellektuális érzelmeinek gazdagítása, személyiség – fejlődésük, pozitív személyiségjegyeik megalapozása a csodákkal teli meseélményekkel, mesefeldolgozásokkal, és a mondókák, versek zeneiségével, rímeinek csengésével. A mindennapi mesélés, mondókázás, verselés, és a mesefeldolgozásokban megjeleníthető művészetek komplexitása gazdagítsa a gyermeki szabad önkifejezés lehetőségét, a lelki harmóniát, amelyben a belső képalkotási folyamatuk megerősödik, óvodásszemléletük, világképük formálódik. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására. A

mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdolók, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ☀ A felhasznált irodalmi anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő összeállítása
- ☀ A 3-6-7 éves korban kedvelt hagyományos és új művészeti komplex tartalmi formák, munkaformák és módszerek biztosítása mesélés, verselés minőségének fejlesztéséhez,
- ☀ A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel

Tartalma:

❖ A felhasznált irodalmi anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő összeállítása:

Az óvodás gyermekeknek bemutatható, megtanítható irodalmi alkotások között elsődlegesek a népköltészet csodái, mely a magyar népi kultúra gyökereit hordozza magában. A népi gyermekköltészet remekei közé tartozik az ölbeli játék, népi mondókák, népi altatók, népi játékok, találós kérdések, közmondások, népmesék, amelyek mély érzelmet váltanak ki a gyermekekből. A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása az óvodapedagógusok feladata. Az irodalmi anyagok kiválasztásában érvényesíteni kell a pedagógiai, pszichológiai, módszertani elveket, ha azt szeretnénk, hogy e tradicionális gyöngyszemek tovább éljenek az óvodában és a gyermekek nagyon megszeressék és játsszák a mindennapjainkban.

A népi mondókák minden műfaji csoportja kedvelt az óvodáskorban. A kisebbekre mégis a legerőteljesebben az **ölbeli játékok** hatnak, melyet a szeretett óvodapedagógusaikkal és a nagy társaikkal együtt játszhatnak el.

A **találós kérdések** mindig lelkesítik a nagyobb óvodásokat. A művészeti programunk szorgalmazza a **közmondások** megismerését. Az óvodapedagógusok egy-egy közmondás jelentéstartalmát is megismertetik a gyermekekkel, amelyiket a környezetük is használ. Így azt is megtanulják, mikor mondhatják egymásnak, testvérüknek, szüleiknek a népi bölcsességet.

A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi –

népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van. Az óvodáskor személyiségfejlesztésének másik nélkülözhetetlen népköltészeti műfaja a **népmese**, amely a teljes óvodai életet behálózza. A népmese csodás elemekkel átszőtt alkotás, amelynek élménygazdagító és ízlésfejlesztő ereje megkérdőjelezhetetlen. Hatása, sikeressége az óvodapedagógus hozzáállásában rejlik. Hiszen ha az óvodapedagógus lelkesen és tudatosan készül a mese előadására, szívében viszi magával a gyermekeknek, lélektől lélekig tud hatni. Minél többször megismétli a mesét, annál mélyebb hatással van a gyermekekre, s ha még azt is felvállalja, hogy feldolgozza a mese mondanivalóját, a gyermekek kiélhetik szabad önkifejezésüket. Az eredményes mesefeldolgozásokat az tükrözi vissza legjobban, ha a gyermekek a szabad játékukban újra játsszák, újra átéli a mesét. A mese kiválasztásához figyelembe kell venni a gyermekek fejlődépszichológiai, érési sajátosságait, a gyermeki érdeklődés szakaszosságait.

A 3-7 éves gyermekeknek szóló irodalmi műfajok között helyet kapnak a **műköltészeti alkotások: a klasszikus és kortárs mesék, reális történetek és lírai vagy epikus elemeket tartalmazó gyermekversek**. Az óvodások életkori sajátosságaikból adódóan igénylik azokat a reális történeteket is, amelyek róluk, az óvodáról, személyekről, környezetükről, eseményekről szólnak.

Szerepeljenek a vidám, humoros versek, klasszikusok és a mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei is. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb meséken, novellisztikus-realisztikus meséken át, épüljenek be a klasszikus tündérmesék a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába. A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásait napokon keresztül izgatottan várják.

Az óvodapedagógus a nagyobbaknak olvasson bátran lírai műveket is, mert a gyermekek már megérik a költői képek érzelmi kifejező erejét. A gyermekverseknek is nagy az érzelemformáló ereje. Az érzelem, meghittség, játék, ismeret, amelyet a vers ad, minden más érzelemtől, játéktól, ismerettől különbözik. A kisgyermek versélménye elsősorban a ritmushoz kötődik, és nem a vers tartalmához.

- ❖ **A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versek, mesék, dramatikus játékok segítségével:**

A nyelvi – kommunikációs képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes kiejtése, megfelelő artikulációja, a hangkapcsolatok törvényszerűségei. A gyermekek a mesékből, versekből sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

❖ Beszédhibák megelőzése, javítása anyanyelvi játékokkal, gyakorlatokkal.

Az anyanyelvi játékok a nap folyamán bármely tevékenységhez kapcsolódva, bármikor alkalmazhatók. A gyermekek számára ezek a gyakorlatok nem beszédhiba-javító módszerek, hanem érdekes, játékos, néha humoros szituációt teremtő mozzanatok legyenek. (Pl.: hangutánzó, fúvási, hallási, artikulációs, szókincsfejlesztő, ajak – nyelvgyakorlatok)

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén:

A gyermek ismeri:

- a három nevelési évben hallott mondókákat, verseket, meséket
- mesélés, bábozás, dramatikus játékok szokásait, szabályait,
- a mikro csoportos és egyéni verstanulás kialakított szokásait, szabályait,
- a vershez, meséhez kapcsolódó hívó képeket,

A gyermek képes:

- a hívóképek alapján önállóan felidézni az egyszerűbb verseket, rigmusokat,
- a meséket helyes artikulációval és jó szövegfonetikai hatáselemekkel elmondani
- figyelmesen mesét hallgatni,
- meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgással kifejezni,
- aktívan, cselekvően részt venni a mesefeldolgozásban,
- a „mi mesénk” megkezdett gondolatmenetét folytatni,
- az átváltozás eszközeit, díszleteket, a félkész játékeszközöket használni,
- elfogadni önmagát, társait különböző szerepekben,
- mesék jeleneteit rajzban kifejezni,

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy:

- örömmel ismételteti a verseket, rigmusokat,
- várja, igényli a mesehallgatást,
- örömmel mesél, bábozik, dramatizál az óvoda kisebb gyermekeinek,
- ötletei vannak a mesefeldolgozáshoz, amely láthatóan boldoggá teszi őt,
- a kitalált mesék „AH” örömmel töltik el,
- mosolyra derül helyzet- és jellemkomikumokon, szójátékokon.

5.3. Ének, zene, népi játék, tánc

A tevékenység célja: a zenei anyanyelv megismertetése, megszerettetése az ölbéli játékokon, közös éneklésen és a közös énekeses gyermekjátékokon, táncon keresztül, amely a zene szép magvával felkelti a gyermekek zenei érdeklődését.

Az érzelemgazdag tevékenységen keresztül a gyermekek zenei képességfejlesztése is megvalósul, mely utat nyit a zenéhez való mélyebb, pozitív viszonyulás kialakulásához.

A gyermekek jussanak, minél több olyan zenei élményhez, amely a nemzeti, nemzetiségi, etnikai hovatartozás figyelembevételével is formálja a gyermekek zenei ízlését, és nagymértékben befolyásolja esztétikai fogékonyságát.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ☀ A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő kiválasztása,
- ☀ A 3-6-7 éves korban megtervezhető zenei képességek fejlesztése kreatív, játékos módszerekkel,
- ☀ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása,
- ☀ A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a zenei tevékenységek segítségével.

Tartalma:

- ❖ **A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása**

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekeket „csak tiszta forrásból” tápláljuk, neveljük, hogy megismerhessék saját zenei anyanyelvüket. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve. A zenei anyagok kiválasztása több szempont alapján történik. Elsők között szerepel az életkornak és a csoport fejlettségének megfelelő zenei anyagok kiválasztása, melybe beletartozik a zenei hangkészlet, dallamfordulatok, játékformák tudatos megválasztása. Ezt követi az évszaknak megfelelő zenei anyagok összegyűjtése, mivel a tervezésünket az évszakok és a jeles napok tartalmi köre határozza meg.

A kisebb gyermekeknek kezdetben **ölbeli játékok** szereznek igazi örömet, zenei élményt, amelyet a felnőttekkel együtt szemtől, szemben. Legyenek ezek között arc-, kéz-, ujj-, lábjátékok és lovagoltatók, amelyben a gyermekek elsősorban a mozdulatokat és a ritmikusság jelenlétét élvezik. A szeretetkapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény.

A kisebb gyermekekben a **mondókázás** is nagy örömet vált ki, amelyben a ritmus, lüktetés, hangsúly, szöveg, mozgás, hanglejtés közvetít erős érzelmeket a közös játékban. Ezeket álló helyzetben, vagy ülve mondogatják, figyelve egymás játékos mozdulatait.

A kisebb gyermekeknek egyszerű 2-3-4 hangból álló olyan gyermekdalokat válasszunk ki, amelyek 2-4 motívumból állnak. A gyermekdalokhoz is igyekezzon az óvodapedagógus mozdulatokat kitalálni, mert akkor élvezetesebb a gyermekeknek a játék. E gyermekdalokat rendszerint jeles napokra, ünnepek köszöntésére tanulják a gyermekek. Egy-egy komponált gyermekdal megtanítása elég erre a célra, inkább ismételjük az előző évben tanult ünnepi köszöntőket is.

A gyermekek legkedveltebb zenei anyaga az énekes játékok, amelyeket a kicsik állókörben, játékos mozdulatokkal már el tudnak játszani.

Vegyes csoportban arra is lehetőség van, hogy akár kétféle játékkal játszunk egy játékot. Így az óvodai korosztályok mozgáskéességét figyelembe tudjuk venni.

A nagyobb gyermekeknek is teremtsen az óvodapedagógus továbbra is olyan helyzetet, hogy minél gyakrabban játszhasanak ölbeli játékokat, és mondogathassanak mondókákat a kisebb gyermekekkel együtt. Ők már képesek

arra, hogy nehezebb pentaton vagy dúr hexachord hangkészletű, dallamfordulatokat megtanuljanak, és a nyolcad, negyed ritmusértékeken túl a szinkópát és a triolát is megismerhessék. Az énekes játékok mozgás anyaga is összetettebb lehet. A megismert csigavonalat, hullámvonalat, szerepcserére épülő játékokat, felválthatják a leánykérő-lakodalmas, kapus, hidas játékok és az alakoskodó, huncutkodó, egymást megtréfáló játékok.

A zenehallgatáshoz az óvodapedagógus olyan műveket válogasson, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését a nemes, értékes zene iránt. Az óvodapedagógus elsősorban élethelyzethez, szituációkhoz kapcsolva tervezze meg a zenei élményközvetítést.

Az óvodapedagógusok zenei élményként minél többször énekeljenek népdalokat, hiszen az óvodai zenehallgatás gerince is a népdalkincs, mert mesélő, párbeszédes, cselekményes, a gyermeki lélekhez közelálló.

❖ **A 3-6-7 éves korban tervezhető zenei képességek fejlesztése kreatív, játékos módszerekkel**

A **kisebb óvodások** tanuljanak meg 5-6 mondókát, ölbeli játékot és 10 énekes játékot. A **nagyobb óvodások** néhány mondóka mellett akár 20 énekes játékot is megismerhetnek egy év alatt, ezek adják az alapot a képességek fejlesztéséhez. Az éneklés az egyik legfontosabb kodályi irányelv, amire nagyon oda kell figyelni. Az **éneklési készség fejlesztése** a gyermekek utánzási vágyán alapszik. A tiszta éneklés kialakulása igen hosszan tartó folyamat, amelyben a sok ismétlés hozhat eredményt. Ehhez a teljes óvodai időszakra szükség van. A készségfejlesztést szolgáló dallamokat, hallás útján tanítunk az óvodában. Ezért fontos, hogy rövid, kis hangterjedelmű dalokat és játékos, tréfás énekmotívumok többszöri utánzását várjuk el a gyermekektől. A tiszta éneklést segíti, ha a dalokat megfelelő hangmagasságon énekeljük.

Az óvodapedagógus **mutasson példát tiszta éneklésével**, és az egyöntetű, középerős, jó artikulációs énekével, s a buzdító értékelésével. A gyermekek tiszta éneklését nagymértékben segíthetjük, ha minél többet énekeltetjük őket egyenként. **Szokjanak hozzá, hogy bátran, bármikor meg tudjanak szólalni énekelve.**

A hallásfejlesztés énekléssel indul, és arra épül. A három év alatt tanult zenei anyagok alkalmasak az akusztikus és belső hallás fejlesztésére. Az akusztikus hallás fejlesztése során zenei fogalompárokat vizsgáltatunk a gyermekekkel. Ezeken keresztül megismerik a **magas, mély relációt**. A magas és mély hang

különbséget a kisebb gyermekek oktáv távolságban vizsgálják, míg a nagyobbak a kvint és terc távolságokat figyelik meg. A különbséget térben, függőleges irányban érzékeltetjük. Az érzékeltetéshez az óvodapedagógusok lehetőleg kis hangterjedelmű dalokat válasszanak. A gyermekek legkedveltebb játéka e hallásfejlesztés területén, a dalok dallamvonalának kézzel való követése, bemutatása.

❖ **A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása :**

A zenei nevelés szervezeti formája **kötetlen és kötött jellegű elemekből áll.** A gyermekek zenei képességfejlesztése **mikro csoportos** formában működik, ahol a gyermekek 6 fős csoportban együtt játszanak. Az óvodapedagógus ezzel a munkaformával a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve , eredményesebben tud fejleszteni.

Kezdeményezzen az óvónő az udvaron minél több énekes játékot. Az óvodapedagógus a zenehallgatást kapcsolja a különböző tevékenységekhez.

Az óvodapedagógus a zenehallgatási lehetőségeket kapcsolja a különböző tevékenységekhez, olyan helyzethez, szituációhoz, ahová illik.

❖ **A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, énekes játékokkal, dalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal:**

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segítse a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését.

A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása éreztesse meg a nyelv kifejező erejét, szépségét. Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segítse a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játékok adjanak alkalmat a szókincs bővítésére.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

A gyermek ismeri:

- a három nevelési évben hallott mondókákat, énekeket, énekes játékokat,
- az egyenletes lüktetés, dalritmus, motívumhangsúly érzékeltetésének csoportban alkalmazott formáit,
- a hallásfejlesztés és ritmusfejlesztés eszközeinek használatát,
- a zenei tevékenységek elfogadott szokás - és szabályrendszerét,

A gyermek képes:

- az énekes játékot lendületesen, harmónikus mozdulatokkal játszani,

- gátlások nélkül, egyedül énekelni,
- zenét elmélyülten hallgatni,
- a zenei fogalompárokat megkülönböztetni,
- ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni,
- az egyenletes lüktetést, a dalok ritmusát és a motívum hangsúlyát összekapcsolni,
- egyenletesen járni, alkalmazkodni társaikhoz,
- bármelyik társát elfogadni, választani a különböző szerepekben,
- a hívóképek alapján felidézni a mondókákat, az énekes játékokat és a műdalokat,

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy:

- élvezettel játszik énekes játékokat, melyben képes cinkosságot vállalni,
- szívesen énekel egyedül és kisebb csoportokban társaival,

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

- élvezettel hallgat értékes, neki való klasszikus zenét,
- örömet leli a ritmusok, dallamok, játékok rögtönzésében,
- gátlások nélkül dudorászik, énekel a csoportban,
- szereti és élvezi a mikro csoportos zenei képességfejlesztő játékokat.

A tevékenység célja: a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad kreatív önkifejezése. A gyermekek tér, forma, szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. Az ovigaléria programja adjon mindennapi lehetőséget a műalkotásokkal való találkozáshoz, hogy művészeti élményben részesüljenek mind a gyermekek, felnőttek, szülők az óvodában.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermeki alkotó - alakító tevékenység feltételének megteremtése.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító, formáló tevékenységek tartalma, minőségének folyamatos, differenciált fejlesztése - a gyermekek megismertetése az eszközök használatával, a rajzolás, festés, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel, eljárásaival,
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása
- A gyermekek nyelvi képességének alkotó alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.

Tartalma:

❖ A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése:

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök szükségesek. Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

Az alkotó-alakító tevékenységhez külön helyet kell választani, **művészeti alkotósarkot, teret**, a mozgó gyerekektől védve. Az eszközöket megfelelő mennyiségben elérhető helyen tároljuk. Az eszközök biztonságos kezelését, az **eszközök helyes fogását**, egyenként tanítja, és folyamatosan ellenőrzi az óvodapedagógus.

Az óvodapedagógus által irányított rajzos tevékenységekhez mindenkor biztosítsa az élmény- és tapasztalatszerzést, ezen belül a pontos, részletes megfigyelés lehetőségét, hogy a gyermek inspirálva legyen az élményeinek, tapasztalatainak vizuális kifejezésére.

A gyerekek oldott, kellemes légkörben szívesen kapcsolódnak be az alkotó munkába, az elrontott, sikertelen lépéseket javíthatják, minden lelki feszültség nélkül újra gondolhatják, módosíthatják.

A különféle technikák gyakorlásához, alkalmazásához biztosítjuk a feltételeket a **mindennapi, szabad játékban is**. A gyermekek az alkotás folyamataiban használjanak köpenyt, vagy kötenyt, hogy óvják a tiszta ruhájukat.

A művészeti, alkotótérben az óvodapedagógus hozzon létre egy olyan nagyságú minigalériát, a gyermekek szemmagasságában, ahová minden gyermek alkotását ki tudják helyezni a rajzos, alkotó tevékenységek befejezése után. A pedagógus biztosítson ebben a helyezettben olyan légkört, hogy a gyermekek szívesen beszéljenek alkotásaikról, és ki tudják fejezni örömeiket a saját és társaik által létrehozott produktumairól. Elemi célunk ezzel, a gyermekek látási érzékenységének, megfigyelésének fejlesztése és az érzelmi nyitottságuknak formálása.

A gyermekek alkotási folyamatában az óvodapedagógus mindig üljön a gyermekek közé, és érthetően jelölje ki **azt az izgalmas, élményteli témakört**, amelyből kiemel és javasol inspiráló témákat (legalább kettőt) a gyermekeknek, hogy választani tudjanak, melyiket tudnák megalkotni a témák közül. A kitalált témákhoz az óvodapedagógus legalább **kétféle eszközt és kétféle technikát** is ajánljon, hogy a különböző korú gyermekek képességüknek megfelelően választhassanak az ajánlatokból. Ebben a folyamatban ne járjunk a gyermek

előtt, ne vezessük kézen fogva. Engedjük, hogy megálljon, megfigyeljen, próbálkozzon, és annak örüljön a pedagógus, ha ő talál rá a helyes útra. Arra is ügyeljen, hogy a gyermek ne legyen magára hagyva, hanem mindenkor pozitív támogatást követést kaphasson. Egy ilyen alkotási folyamat nem sématanítás, hanem óvó, féltő nevelés, melynek az eredménye a tanulás és végeredménye pedig a sokkal magasabb szintű alkotás, ráadásul örömmel és belső motivációval.

❖ **A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító, formáló tevékenységek tartalma, minőségének folyamatos, differenciált fejlesztése**

Az **óvodába kerülő gyermekeknek** lehetőséget kell biztosítanunk arra, hogy **játszva ismerkedjenek** az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel az első félévben.

A kisebb óvodások fokozatosan ismerkedjenek a képalkotással, melynek célja a vizuális nyelv, a képi megjelenítés elemeinek (vonal, folt, szín) kompozíciós eljárásainak megismertetése. Alkossanak, tevékenykedjenek vastag színes ceruzával, zsírkrétával, krétával, karcolással, nyomhagyással, festéssel. Az óvodapedagógus próbálja a nagyfelületű alkotásaikat összekapcsolni gyermekdalokkal, mondókákkal, versekkel. vagy akár díszletként felhasználni a mesékhez, a művészeti élmény gazdagítása érdekében.

Óvodáink udvara lehetőséget biztosít arra, hogy már az őszi időszakban (befogadástól kezdve) a gyerekek sokat játszhassanak, építhessenek a homokozóban. Gyurkálják, simítsák, gömbölyítsék, karcoljanak bele, készítsenek nyomatokat.

A gyerekek kezdetben tetszés szerint vegyenek részt **a plasztikai alakításban**. Ismerjék meg az agyag, gyurma, lisztgyurma alakíthatóságát nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva stb.

Az óvodapedagógus **egyéni differenciálással** támogassa a gyermekeket a fejlettségüknek megfelelő ötletekkel, és a technikák, eszközök kiválasztásában is, adjon nekik jó tanácsokat.

Az óvodapedagógus a nagyobb gyermekek alkotó-alakító tevékenységét gazdagítsa, bővítse tovább. A gyermekeknél megjelenő szándékos képalakító tevékenységet segítse élményeikhez, tapasztalataikhoz kapcsolható témakörön belüli témajavaslatokkal, s ezekhez legkifejezőbb, legpraktikusabb technika kapcsolásával járuljon ahhoz, hogy sikeressé tegye a gyermekek tervezett, kis létszámú csoportos rajzos tevékenységeit. Jelenjen meg a gyermekek rajzában az

emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekvések saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködjenek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használjanak ceruzát, krétát, filc- és rost írókat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához. Használjanak textilt, fonalat, felhasználás közben gyűjtsenek tapasztalatot az anyagokról.

A saját élményeken alapuló cselekményes témákban jelenjenek meg a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. A gyermekek alkalmazzanak a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat, jelenítsék meg a formákat, színeket egyéni módon.

Az óvodapedagógus gazdagítsa a technikai megoldásokat és az eszközlehetőségeket, pl. batik, kollázsok, plakettek, domborművek, viaszkar, lenyomatok, kollázsok, montázsok, monotípiák, díszítések, márványozás stb. alkalmazásával.

A **festés** is megannyi lehetőséget kínál a képalkotáshoz, pl. festés ujjal, festés tenyérrel-talppal, festés nyomhagyással összegyűrt ronggyal, puha- és /vagy keménypapírral, ecsetnyomokkal, festés vizes lapra, festés fésűvel, festés folt összenyomással stb. A **képalakító alkotás** során a gyermekek minél többször alkossanak közös kompozíciót, hogy a társas együttműködésük, társas kapcsolataik, társas érzelmeik fejlődhessenek egymás irányába.

A **plasztikai munkák** során a nagyobb óvodások legyenek képesek a formák tagolására, és jelenjen meg az agyag, homok mellett a sólisztgyurma, gipsz. A nagyobb gyermekek körében alakítsuk ki az ajándékkészítés igényét. Bízassuk őket, hogy ünnepekre, vendégek fogadására készítsenek ajándékot. Legyen természetes számunkra, szüleik, barátaik, az óvoda vendégei, az óvoda legkicsibbeinek megajándékozása. Éljük át minél gyakrabban az ajándékozás örömét.

Az óvodapedagógus több napon át tartó építés lehetőségét is biztosítsa a gyermekeknek. A nagyobb gyermekek nagyon kedvelik a kézimunka technikáit: a papírvarázs játékokat göngyölegből, dobozokból, a precizitást követelő ORIGAMI játékokat, a bábkészítést papírból, és egyéb anyagokból, a természet kincseiből létrehozott tárgyakat, a gyöngyfűzést, fonás-szövést, nemezelést stb. Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket játékok, bábok, játékkalékek készítésében is.

❖ **A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása**

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékban, egyénileg, párban, kis csoportokban megjelenő szabad játékfajta. A gyermekek teljesen önállóan döntenek el, mit szeretnének készíteni. Ezek a szabad játékok lehetőséget adnak ahhoz, hogy a tervezett tevékenységeken tanult eszközfogásokat, technikákat a gyermekek ismételhessék, begyakorolják és alkotási képességeiket tovább fejlesszék.

Az óvodapedagógus egy héten egyszer **tervezett és tudatosan irányított kis létszámú, kötetlen formájú** rajz, festés, mintázás, kézimunka tevékenységet szervez. Az óvodapedagógus élmény előkészítő munkája, és a csábító eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó-alakító tevékenységre. Az egyéni segítségnyújtás, tanácsadás, hibázás lehetőségének folyamatos biztosítása érdekében egyszerre csak maximum 8 gyermek vegyen részt a tevékenységben. Az óvodapedagógus teremtsen meg annak a lehetőségét is, hogy **minden gyermek** ilyen formában megalkothassa a választható témákból, választható eszközökkel a képi-plasztikai, kézimunka, tárgykészítő elképzelését. A gyermekek jelenítsék meg személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia- és élményviláguk mutatkozik meg.

❖ A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a tevékenység során:

A gyermekek beszédképességének fejlődése sok esetben analóg a rajzképesség fejlődésével. A rajz, festés, mintázás, kézimunka tevékenységben tudnunk kell, hogy hol juthatnak szerephez a nyelvi- kommunikációs eszközök, és hol feleslegesek. Felesleges a részletező, hosszadalmas megbeszélés, magyarázat, a gyermek alkotása mesélje el, amit a téma felidéz benne. Az eszközök használatához viszont konkrét, pontos, az eljárás helyességét indokoló, rövid szóbeli magyarázat szükséges.

Tevékenység közben engedjük monologizálni, társával halkán társalogni a gyermekeket. Kommunikatív jelzésekkel ösztönözzük a további munkára, és éreztessük meg vele, hogy számíthat véleményünkre, kérheti a segítségünket. Adjunk lehetőséget, hogy a gyermek beszéljen alkotásáról. Kérdezzük meg, mit láthatunk a rajzán, de ne túlozzuk el az ötletadást.

Jól irányított kérdésekkel, éreztessük meg a gyermekkel, hogy önállóan dönthet a kapott ötletek felhasználásáról.

A gyermek nyelvi képességének fejlesztése szempontjából elengedhetetlen a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenységéhez kapcsolódóan az óvodapedagógus beszédének modellértéke: konkrétsága, érthetősége, tömörsége, egyszerűsége, ugyanakkor a szemléletessége is.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén:

A gyermek ismeri:

- a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka eszközeit, technikáit,
- a tevékenység csoportban elfogadott szokás- és szabályrendszerét,
- a tevékenység eszközeinek rendeltetésszerű használatát és gondozását.

A gyermek képes:

- egyéni módon meg jeleníteni élményeit, tapasztalatait, elképzeléseit,
- részletező, formagazdag, színeket egyéni módon alkalmazó képalkotásra,
- közös téralakításra, építésre,
- beszélgetni saját és társai alkotásairól, és alkotásait elhelyezni a minigalériában,
- az ovigalériában elemezni, értékelni az alkotásokat ízlése szerint,
- önállóan és csoportosan játékokat, ajándékokat, kellékeket készíteni a közösség javára,
- emberábrázolásra, a mozgást rajzaiban érzékeltetni, térben jelenség szerűen ábrázolni,
- gondozni és vigyázni az alkotáshoz szükséges eszközeire,
- a különböző technikák alkalmazására és ötvözésére.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy:

- alkotásaihoz ragaszkodik, örül az egyénileg és a közösen elkészített kompozícióknak,
- szívesen alkot, szívesen működik együtt téralakításban, építésben,
- rácsodálkozik a környezetében felfedezett tárgyakra, ruhákra, épületekre, szép alkotásokra,
- örömmel beszélget alkotásairól, szívesen megfogalmazza értékítéletét,
- szívesen dolgozik a különböző, érdekes technikákkal,
- gyönyörködni tud saját és mások alkotásaiban.

5.5. Mindennapos mozgás

A tevékenység célja: a gyermekek természetes mozgáskészségeinek kialakítása, formálása az óvodai mindennapi életükben biztosított lehetőségekkel, és az irányított, rendszeres, tervezett tevékenységekkel, melyben motoros képességeinek, s ezen belül a kondicionális (erő, állóképesség, gyorsaság),

koordinációs (téri tájékozódás, mozgásészlelés, egyensúlyozás- és ritmuskészség) fejlesztése játékos formában valósul meg.

Cél továbbá olyan tevékenység biztosítása, amely örömtelivé, sokszínűvé, változatosabbá teszi – a művészetek eszközeivel – az irányított mozgást, mozgásos játékot. A gyermek komplex személyiségfejlesztését, pszihomotorikus készségeinek fejlődését szolgálja úgy, hogy megmaradjon a gyermekek mozgás iránti érdeklődése, szabad mozgáskedve, és élménnyé váljon számukra a mozgásos tevékenység.

Az óvodapedagógus feladatai:

☀ A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgások, mozgásos játékok biztosítása a gyermekek harmonikus, összerendezett, ritmikus mozgásának kialakítása érdekében,

☀ Az irányított, mozgásos tevékenység gazdagítása a művészetek eszközeivel,

☀ Különböző szervezeti formák alkalmazása a gyermekek mozgásszükségletének kielégítéséért, differenciált fejlesztéséért,

☀ A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a tevékenység keretében.

Tartalma:

❖ A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgások, mozgásos játékok biztosítása a gyermekek harmonikus, összerendezett, ritmikus mozgásának kialakítása érdekében:

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségekben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás) jól fejleszthető az óvoda udvarán, ahol tér, mozgásfejlesztő eszközök állnak rendelkezésünkre. Nincs tornatermünk, ezért a jó időben a mozgást a szabadban tervezzük.

A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére. Az óvodapedagógus a mozgásos tevékenységeket, s azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez alakítsa ki.

A gyermek természetes mozgáskészségeinek kialakulását, fejlődését az óvodapedagógus három - négyéves óvodai tanulás során tudja biztosítani.

Ezek az alapkészségek a következők:

- A helyváltoztató mozgások a járások, futások, irányváltoztatások, megállások,

szökdelések, ugrások és érkezések, csúszások, kúszások, magas ismétlésszámmal eredményesen fejleszthetők.

- A stabilitási helyváltoztató mozgáskészségek: a lendítések, körzések, hajlítások és nyújtások, tolások és húzások, emelések, testsúlymozgatások és támaszok, gurulások és átfordulások, dőlések és esések, egyensúlyozások, függések és lengések folyamatos fejlesztéséről az óvodapedagógus gondoskodik.
- A finommotoros mozgáskészségek: a gurítások, dobások, elkapások, rúgások, labdaátvételek kézzel, lábbal, ütések eszközzel, labdavezetések kézzel, lábbal fejlesztése az óvodapedagógus tudatos munkájával formálható, alakítható.

A különböző korosztályú gyermekek különböző szinten végzik ezeket a mozgásokat a saját képességüknek megfelelően, ezért fontos az egyéni differenciált segítség minden gyermeknek, hogy fejlődni tudjon.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- c) szervezett mozgásos tevékenység.

Az óvodapedagógus fejlessze:

- a gyermekek kondicionális képességét, ezen belül a **gyermekek erejét**. Ehhez a következő mozgások adnak megfelelő fejlesztési lehetőséget: *szökdelések, távol- és magasugrások helyből és nekifutással, fel – és leugrások szerekre, szerekről.*
- A **test általános erejét** fejlesztik: kúszások, mászások, csúszások, nyuszi ugrás, a dobások és minden kéziszer gyakorlat sok ismétléssel.
- A gyermek **alap állóképességét** fejlesztik *a hosszabban tartó lassú és közepes iramú futások, minden hosszabb ideig tartó futást tartalmazó játék, és hosszabb ideig végzett kúszások, mászások, csúszások.*
- A gyermekek **reakciógyorsaságát** jól fejlesztik *a futógyakorlatok feladattal járásból, futásból, akusztikus jelre irányváltoztatások, megállások, különböző testhelyzetek felvételével.*

Az óvodapedagógus formálja a **gyermekek koordinációs képességeit**, ezen belül a **téri tájékozódásukat** a következő mozgásos feladatokkal: *átbújásokkal, minden támaszgyakorlat irányváltoztatással, járások, futások*

irányváltóztatással, célbadobásokkal, labdagyakorlatokkal. A gyermekek koordinációs képességfejlesztését szolgálja a **mozgásérzékelés**, vagyis a **kinesztetikus képességek fejlesztése**, melyet minden kéziszer gyakorlat elősegít.

Az óvodapedagógus alakítsa a gyermekek **egyensúlyozási képességét**, *keskeny felületen végzett járásokkal, futásokkal, természetes támaszgyakorlatokkal, nyusziugrással, gurulás és test hossz tengelye körül, gurulóátfordulás előre, hátra mozgáselemekkel.*

A gyermekek koordinációs képességének fejlesztéséhez hozzátartozik a ritmusképesség fejlesztése, mely kiemelten fontos programunkban. Ezért az óvodapedagógus sokat foglalkozzon a mozgásos tevékenységben is ezzel a fejlesztéssel, mely az egyszerű ciklikus mozgások, járásgyakorlatok ritmusának tartását jelenti akusztikus jelekre vagy zenére.

❖ **Az irányított, mozgásos tevékenység gazdagítása a művészetek eszközeivel:**

Az óvodapedagógus az irányított mozgásos tevékenységeket építse fel, hogy a gyermekek változatos mozgásos élményeket éljenek át. A gyermekek az irányított mozgásos tevékenység során öltözzenek át egy olyan pólóba, amelybe ha leizzadnak, a foglalkozás végén levethetik.

A **tevékenység kezdetét a zene jelzi**, amelyre a gyermekek folyamatosan bekapcsolódnak, és különböző **járásgyakorlatokat** végeznek az óvodapedagógust utánozva. Ezeket a járásgyakorlatokat úgy állítsa össze, hogy a gyermekeknek érdekes, változatos legyen. Az óvodapedagógus variálja a járásgyakorlatokat azzal is, hogy a járáshoz különböző eszközöket, (padokat, különböző alacsony és magas gátakat, kéziszereket, stb.) használ.

A **zenés járásgyakorlatok mozgáselemei** lehetnek: pl. egyenletes járás, helyben járás, párban járás kézfogással, járás térdemeléssel, járásdobbantással a motívum első negyedére (motívumhangsúly), hátra felé járás, járás különböző kartartásokkal, speciális járások, járás különböző alakzatokban- csiga, hurok, hullámvonalban, járás tárgyak kerülésével, járás kettős körben, stb.

A zenés járásgyakorlatokat a gyermekek utánzásos tanulással végzik, követik az óvodapedagógus mozgását.

Futás, futógyakorlatok a gyermekek kondicionális képességét fejlesztik. Ezen belül a gyermekek alap állóképessége fejlődik, pl. hosszabban tartó lassú és közepes iramú futások segítségével. A gyermekek **reakciógyorsaságát** a futógyakorlatok feladattal, futásból, akusztikus jelre irányváltóztatások,

megállások, különböző testhelyzetek felvétele fejlesztik. A **koordinációs képességeken** belül a gyermekek téri tájékozódását jól fejleszti a futás irányváltoztatással, egyensúlyozási képességüket pedig a keskeny felületen végzett futások fejlesztik a legjobban. Mindemellett gyakoroljuk a futásnemeket: gyorsfutást, az egyenletes futást, helyben futást, begyorsuló futást, váltakozó iramú futást. A futás feladattal sok gyakorlási lehetőséget ad a gyermekeknek pl. tempóváltással, különböző alakzatban futással, irányváltoztatással, akadályok kerülésével / vagy átlépéssel.

A **futójátékok** sok örömet adnak a gyermekeknek, amelyeket az óvodapedagógus bátran kombináljon. ebből is gyűjtsenek össze vagy 10-15 félélt, hogy a gyermekeknek változatos játékokat tudjanak felajánlani. A futójátékokat próbálják olyan kooperatív játékokká alakítani, ahol egymás segítése felszabadítja a gyermekek átváltozását. A kooperatív játékokból nem esik ki senki, nincs kirekesztés, nincs győztes és vesztes helyzet, a mozgásöröm áll a fókuszban.

A **fő fejlesztési terület** meghatározása és a gyakorlatok pontosítása után az óvodapedagógus találja ki a gyakorláshoz szükséges **keretjátékot**, hogy a gyermekek átváltozhassanak, és játéknak éljék meg a többszöri ismétléssel járó gyakorlást. A fő fejlesztés gyakorlatát egészítse ki a **kiegészítő mozgáselemekkel** is, hogy egyszerre, a teljes csoportot úgy tevékenykedtethesse, hogy minden gyermek folyamatosan tudjon mozogni. A kiegészítő mozgások, feladatok egyszerűek legyenek, amelyeket a gyermekek készség szinten ismernek. Az óvodapedagógus a tornaszereket nagy körben helyezze el a teremben, udvaron vagy a csoportszobában, amely jól érzékelteti a gyermekekkel a gyakorlás fontosságát. Az óvodapedagógus az új vagy nehéz fő gyakorlatnál úgy helyezkedjen el, hogy a gyermekeknek egyéni instrukciót, segítséget tudjon adni, ha szükségét látja. a pedagógus pontosan gondolja át a szervezési feladatokat, mert azon sok múlik.

A jó szervezés eredményesebbé teszi a gyermekek mozgásfejlesztését.

A **mozgásos játék** egyetlen mozgásos tevékenységből sem maradhat ki, mert a játék lételeme minden óvodás gyermeknek. az óvodapedagógus olyan játékokat gyűjtsön össze és találjon ki, ahol a gyermekek kooperatívak tudnak lenni. Alakítsa át a régi testnevelési játékokat, mert azok zöme versenyeztetésre épül. A verseny életkori alkalmazása problematikus. Komoly stressz- és szorongáskeltő hatású, folyamatos kudarcélménnyel terhelt.

A **levezető, mozgásos fantáziajáték a mozgástevékenységben** arra szolgál, hogy a felfokozott mozgásos állapotba került gyermeket megnyugtassa, és az

élménymegosztás létrehozását biztosítsa. A gyermekek között olyan kommunikációs szeretetteljes légkört teremtsen, amelyben szívesen elmondják egymásnak, mit éreztek a varázsjáték alatt, majd azt is elemezhetik, hogyan érezték magukat a mozgástevékenységben, és mi tetszett nekik a mozgásos együttlétben a legjobban.

❖ **A különböző mozgásos szervezeti formák alkalmazása a gyermekek mozgásszükségletének és mozgásfejlesztésének biztosításáért:**

Az óvodapedagógus a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és délutáni udvari játékban, valamint a séta során biztosítja. Ezekben az időszakokban sokféle mozgásos tanulási lehetőség tervezhető.

Az **egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján**, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Az **irányított mozgásos tevékenységet** az óvodapedagógus mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal szervezi meg, differenciált formában, mindenkinek kijáró egyéni segítségnyújtással. Ebben az együttes tevékenységben minden gyermek részt vesz. A tevékenység fő részét forgószínpad szerűen, kiegészítő mozgáselemekkel dúsítva, hogy gyakorlás közben senki se várakozzon.

A tevékenység szervezése sokféle lehet, főleg vegyes csoportok esetében. Az óvoda létrehozhat egy kisebbek és egy nagyobbak csoportját, ahol a gyermekeket képességszint szerint csoportosítja, de kiemelheti csak a kiscsoportos korú gyermekeket főleg akkor, ha a csoportban nagyobb létszámmal vannak a három éves gyermekek.

A program **mindennapi testedzés ajánlata: a kocogás, futás** mindhárom korosztály részére. Az óvodapedagógus a futás mennyiségét a gyermekek képességéhez igazítva, a gyermekekkel egyenként megbeszélve tudatosítja. Minden gyermek tudja, hogy ő mire képes, és mennyi kört fut az optimális, egészségfejlesztő testmozgásának biztosításához. a kocogást, futást ebéd előtt szervezzék meg, az óvodapedagógusok szeretetteljes irányításával. A gyermekeknek joguk van, ha elfáradnak vagy rosszul érzik magukat, kevesebbet futni vagy nem futni, amit megbeszél a felnőttekkel.

Hetente legalább kétszer **„zenés mozgásos percek”** megszervezése ajánlott, ahol az óvodapedagógust utánozva, 3-5 perces időtartamú népzeneire, a magyar folklór változatos térformáinak és lépéseinek alkalmazásával táncolhatnak a

gyermek, és készülhetnek a jeles napok táncbéli programjaira. különböző időkeretben zenére mozoghatnak.

Az óvodapedagógus **kiemelt feladata a differenciálás**, mivel a gyermek alapkészségei között nagy különbségek mutatkoznak, és a vegyes csoportban mindhárom korosztállyal számolni kell. A gyermek mozgása mindenkor visszatükrözi, hogy hol jár a mozgás fejlődése, ezért megfogalmazható, hogy elsőképpen ő differenciál, mert minden mozgásgyakorlatot csakis a saját képessége szerint tud kivitelezni. ezek a kiinduló pontok a differenciálásban. Az óvodapedagógus differenciálást alkalmaz, ha különböző nehézségi fokú gyakorlatokat állít össze, s ezek végrehajtásának tempóját is variálja, valamint a gyermek terhelhetősége szerint a gyakorlatok ismétlés számát is az eltérő képességek szerint kezeli. Differenciálásra van szükség a segítségadás mértékében, módjában, a foglalkoztatási formákban, a csapatok összeállításában, eszközadásban, és a gyakorlatadásban, stb. Ezzel biztosíthatja a minden gyermeknek kijáró egyéni fejlesztést.

❖ A gyermek nyelvi képességének fejlesztése a tevékenységek során:

A mozgásos élmények által kiváltott kommunikáció – mint a gyermek szükségleteinek, kívánságainak szóbeli megfogalmazása igen változatos kommunikációs lehetőséget kínál a mozgás, mozgásos játék tevékenységben.

A járásgyakorlatok zenére és a zenés gimnasztika mozgáselemben megerősödik a gyermek nem verbális kommunikációja, amelyet az óvodapedagógus generál az utazásos tanulási helyzettel. Ebben a tanulási helyzetben megjelenik a testbeszéd, az arc mimikájának kifejező ereje, a kéz által üzenhető gesztus nyelv.

Ezért az óvodapedagógus ezeket a gyakorlatokat ne kísérje instrukciókkal, folyamatos magyarázó beszéddel. hagyja a gyermeket, hogy esztétikai élményként élje meg a közös együttes mozgásokat.

A fő fejlesztési területen az óvodapedagógus egyénileg értékelje a gyermeket, hogy tudja, mit csinálnak jól, és mit javítsanak. A gyengébb mozgású gyermeket buzdítsa, bátorítsa, hogy ne veszítsék el mozgáskedvüket.

A fő fejlesztési terület keretjétekai és a mozgásos tevékenységek legvégén beiktatott fantáziajátékok stressz oldó helyzetei, gazdag kommunikációra, párbeszédre adnak lehetőséget, mert a gyermek, a különböző érdekes helyzetek megélése után, szívesen elmondják, hogy mit éreztek, és az milyen hatással volt rájuk.

Az óvodapedagógus ezeket a beszédhelyzeteket használja fel a bőbeszédű, vagy

csak felsoroló, vagy szaggatott, vagy egybefolyó tagolatlan megnyilvánulások indirekt javítására, fejlesztésére.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén:

A gyermek ismeri:

- az irányokat,
- a természetes hely- helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékokat,
- a mozgástevékenység szokás- és szabályrendszerét,
- a mozgáshoz használt eszközök helyes fogásait.

A gyermek képes:

- térben tájékozódni, irányokat betartani,
- harmonikusan, összerendezett ütemtartással járni,
- a zenés gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan, jó testtartással végezni,
- öt percre kocogni, mászni a különböző szereken is,
- helyben labdát vezetni, kislabdát távolra és célba eldobni,
- az ugrásokat talajéréskor fékezni,
- kitartó, pontos feladatvégzésre,
- kooperatív játékokra,
- mozgáseszközök előkészítésére, elrakására.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy:

- szeret mozogni, kitartó a mozgásos játékokban,
- élvezi és tetszik neki a zenés gimnasztika szépsége,
- élvezi a futást, kocogást,
- szeretettel segít kisebb, vagy mozgásfejlődésben elmaradt társainak,
- figyelmesen együttműködik társaival a mozgásos tevékenységben.

5.6. A külső világ tevékeny megismerése

A tevékenység célja: a gyermekek közvetlen majd tágabb környezetének felfedezése, során pozitív érzelmi viszonyának alakítása a természeti világ, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékei iránt. Ezáltal ismerje meg szülőföldjét, és annak helyi hagyományait, szokásait, a családi kultúra értékeit, hogy annak szeretetére, védelmére folyamatosan befogadóvá váljon.

A külső világ megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli ismereteinek gazdagítása, tapasztalatainak rendezése, melyet más körülmények között is fokozatosan alkalmazni tud. A gyermekek elemi ismeretének megalapozása a szülők segítségével.

Az óvodapedagógus feladatai:

☀ A 3-6 éves korú gyermekek számára érthető, valós, helyi környezeti témakörök összeállítása, természetes helyzetben történő élmény- és tapasztalatszerzés biztosítása, amely számukra sokféle matematikai összefüggésben megvizsgálható, felfedezhető és feldolgozhatóvá válik;

☀ A tevékenység megszervezése, differenciált szervezeti formáinak megteremtése és a művészetek integrálása ab intellektuális érzelmek gazdagítása érdekében;

☀ A gyermekek kommunikációs képességének fejlesztése az átélt élmények, a közvetlen tapasztalatok, vizsgálódások, kísérletezések és azok feldolgozása során. Projektpedagógia segítségével szerezzenek ismereteket lakókörnyezetükről, az élmény és tapasztalatszerzés útján, amely a cselekvéses felfedezésre épít.

Projektpedagógia segítségével szerezzenek ismereteket lakókörnyezetükről, az élmény és tapasztalatszerzés útján, amely a cselekvéses felfedezésre épít.

Tartalma:

- ❖ **A 3-6-7 éves korú gyermekek számára érthető, valós, helyi környezeti témakörök összeállítása, természetes helyzetben történő élmény – és tapasztalatszerzés biztosítása, amely számukra sokféle összefüggésben megvizsgálható, felfedezhető és feldolgozhatóvá válik**

A **legkisebb gyermekek** elsősorban ismerkedjenek meg az óvodával, az ott dolgozó felnőttekkel, az óvoda elfogadása, megszerettetése után ismerkedhetnek az óvoda közvetlen környezetével.

Az óvodapedagógusok a féléves befogadási folyamatban olyan projektjellegű

témaköröket tervezzenek, amelyek segítenek a gyermekeket közel hozni egymáshoz, és az egyéni értékeiket megismerni.

Megfigyelhetik az évszakok szépségét színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Gyűjthetnek terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, az évszakokra jellemző képeket. Ismerkedjenek az óvoda utcájával, épületeivel, boltjaival, az ott található intézményekkel, az ott élő emberekkel, növényekkel, állatokkal. Ha vannak a közelben esztétikai alkotások (pl.: szép épületek, szobrok) azokat is figyeljék meg. Beszélgessenek a környezet formáiról színeiről, nagyság béli, mennyiségi jellemzőiről.

A legkisebb óvodások vegyenek részt, ismerkedjenek a hagyományőrző jeles hetek programjaival, az óvodai ünnepélyekkel, rendezvényekkel, a művészeti jeles napokkal. Vegyes csoportokban élő legkisebb óvodások a második félévben már társuljanak a többiek környezeti témaköreikhez, dolgozzanak az egy-kéthetes, időkeretben, de az élmény-és tapasztalatszerzési lehetőségeket, valamint a feldolgozási módszereket az óvodapedagógusok differenciáltan, számukra könnyen érthető módon bontsák le. Az óvónő a nagyobb óvodások tapasztalat és élményszerző sétáit, az óvoda utcáján túl, az óvoda tágabb környezetében szervezze meg. Az óvónő törekedjen a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására differenciálására.

A gyermekek ismerjenek fel mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakuljon ítélőképességük, fejlődjön tér-, sík- és mennyiségsszemléletük. A gyermekek az évszakok szépségét, jelenségeit, színeit, az időjárás-változását, megfigyelésük után jelezzék az évszakokat mutató jeltáblákon. Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenysége között. Gyűjtsenek terméseket, s azokat hasznosítsák az óvónő segítségével. **Végezzenek rügyezettetést, magvak csíráztatását, hajtatást, azok ápolását, gondozását a termések betakarítását és feldolgozását.** A gyermekek mutassák be a család tagjait, otthonukat, a szüleik munkahelyét, és a család érdeklődését.

Az óvodapedagógusok tervezzenek olyan projekt témakört, amely az egészséges életről szól, amelybe az egészséges táplálkozás, az egészséges gazdag mozgásos élet, egészséges ciklikus életvitel, az öltözködés és az időjárás összefüggése, de az orvos gyógyító munkája, a gyógyszerészek segítő, szolgáltató tevékenysége is belefér. Látogassanak el az óvoda közvetlen környezetében lévő orvosi rendelőbe, stb. hogy a szerzett élményeket, tapasztalatokat a gyermekek feldolgozhassák.

Az elemi ismeretek megszerzése érdekében az óvodapedagógus tervezzen projekttemát a környezetükben megtalálható járművekről, s azok csoportosításáról, a gyalogos közlekedés szabályairól.

Tervezzenek „**Mi szeretnél lenni felnőtt korodban?**” projekt témakört a gyermekek szüleinek foglalkozásáról, ismerjenek meg jó néhány munkakört. Mindezen témákban figyeljék meg az emberek viselkedését, szokásait, amelyek a társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához, megvédéséhez szükségesek. Az óvodapedagógusok az óvoda környezetében élő növényeket, állatokat, madarakat, bogarakat fedezzék fel a gyermekekkel együtt, projekttemakörök keretében életkoruknak megfelelő ismereteket szerezve. Az óvodapedagógusok tervezzenek olyan témaköröket is, amelyek felfedeztetik a gyermekekkel a helyi környezet esztétikai értékeit. Lehetőség szerint a gyerekek ismerjék meg környezetük jellegzetességeit, kiránduljanak.

Az óvónő készítsen minél több videofelvételt vagy fotót, a közvetlen tapasztalatokat közvetítő, felfedeztető tevékenységekről, hogy a gyermekek a felvételek többszörimegtekintése segítségével újra meg újra átélhessék a szép élményeiket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

A gyermek ismeri:

- a tevékenységhez szükséges viselkedés alapvető szabályait;
- azokat a magatartási formákat, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek;
- a gyalogos közlekedési szabályokat;
- mennyiségi, alaki, nagyság béli, tér- és síkbeli formákat,

A gyermek képes:

- különbséget tenni az évszakok között, napszakok között;
- megszámlálni bármit legalább 10-ig, azokat mennyiség, nagyság, forma, szín szerint rendezni és összehasonlítani;
- az irányokat, a szófajokhoz társuló igekötőket, névutókat pontosan alkalmazni;
- betartani a gyalogos közlekedés szabályait;
- élményeit kontextusos helyzetben elmondani;
- az alapvető viselkedési szabályokat betartani;
- önállóan, otthonosan mozogni az óvoda egész területén;

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy:

- szereti a környezetét, gyönyörködik a szépségben;
- örömmel ismer rá a környezetében lévő intézményekre, szolgáltató üzletekre, művészeti alkotásokra, azokra az emberekre, akiket ott megismert;
- szeretettel beszél a háziállatokról, amelyekhez személyes kapcsolata társul;
- fontosnak tartja a gyalogos közlekedés szabályait, amelyet igyekszik betartani,

betartatni a kisebbekkel;

- érdeklődő, szívesen beszélget, kérdez a felnőttektől, társaitól egyaránt;
- törekszik azoknak a magatartási formáknak, szokásoknak betartására, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- élvezettel nézi a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült fotókat, videofelvételeket.

5.7. Munka jellegű tevékenységek

A tevékenység célja: a gyermeki munkajellegű teendők megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek munkához való viszonyulását, közösségi kapcsolatát, kötelesség teljesítését. A munkajellegű tevékenységek során a gyermekek tapasztalatokat gyűjtenek az őket körülvevő világról, megismerik környezetüket és kialakulnak a munkavégzéshez szükséges készségeik, képességeik, tulajdonságaik.

Az óvodapedagógus feladata:

- ☀ A felnőttek mintáján keresztül a gyermekek pozitív beállítódásának, viszonyulásának megalapozása a munkajellegű tevékenységekhez;
- ☀ Különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, szervezése, biztosítása, munkafolyamatainak megismertetése s azok feltételeinek biztosítása.

❖ **A felnőttek mintáján keresztül a gyermekek pozitív beállítódásának, viszonyulásának megalapozása a munkajellegű tevékenységekhez:**

Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik, éppen ezért már az óvodába lépéskor el kell kezdeni játékos keretek között a munkához való pozitív viszony kialakítását. Kezdetben az óvodapedagógus segítségével, később pedig teljesen önállóan, öntevékenyen vegyenek részt benne, az óvodapedagógus sugalmazó, bátorító és elismerő szeretetével.

A gyermekeknek a felnőtt a mintaképe. Az óvodapedagógus a gyermekeket engedje magához közel, hogy lássák, meg tudják figyelni, milyen munkát végez.

❖ **A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, biztosítása, munkafolyamatainak megismertetése, s azok feltételének megteremtése:**

A gyermeki munkajellegű teendők bevezetése az óvodapedagógusoktól közös, tudatos, tervező és szervező munkát igényel, amit egy csoport irányítása esetében a két óvodapedagógusnak, a dajka néni bevonásával precízen végig kell gondolnia, majd a munkafajtákhoz biztosítaniuk kell a szükséges eszközöket.

Az óvodapedagógus először minden gyermekkel egyenként végezze el a munkafolyamatokat és vegye észre, mit tud a gyermek könnyen elvégezni, miben szükséges segítséget adni ahhoz, hogy megtanulhassa azt önállóan elvégezni. A gyermekeknek csakis bátorítással, buzdítással segítsen, „Én már erre is képes vagyok!” élményét éljék át.

Az óvodába lépéstől kezdve az óvodapedagógus indítsa el az **önkiszolgálás** munkafolyamatait a gyermekek öltözködésében, tisztálkodásában, étkeztetésében, játékhasználatában, ezekben alkalmazza a szokástanulási módszereink eredményes levezetését. Ebben a munkajellegű tevékenységben el kell érünk, hogy a gyermekek minél hamarabb a maguk kiszolgálásában önállóvá váljanak.

A **közösségért végzett tevékenységek** egyik kiemelt formája a **naposi munka**, melyet az óvodapedagógusoknak nagyon átgondoltan szükséges bevezetni. A napirend során a naposi munkát bármelyik tevékenységben alkalmazhatja az óvodapedagógus. Ezeket a típusú feladatokat, csak a nagyobb gyermekekre bízzák.

„Segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek” típusú munkajellegű tevékenység is előre körvonalazható. Munkaformáját tekintve javasolható a páros munka és a mikrocsoportos szervezeti forma alkalmazása. Ezek lehetnek: ajándékkészítések, a csoportterem díszítése, csinosítása, nagyobb elrendezések a játékterekben, házimunka jellegű teendők, évszaki munkák az udvaron stb.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízatások főképpen egyéni feladatokat vagy páros munkaformában teljesíthető teendőket jelentenek az

óvodai gyakorlatban. Ezek lehetnek ad hoc feladatok, de lehetnek szervezett feladatok is, amelyek a gyermeke önállóságát, felelősségvállalását, céltudatosságát nagymértékben fejlesztik. Ilyenek lehetnek: fürdőszobai megbízás, fogkrémadagolás, stb. Ezeket a teendőket a nagycsoportos gyermekek végzik, hogy kialakulhasson bennük a kisebb gyermekek irányítása, segítése, támogatása, az a példamutató viselkedés, amely a legkisebb gyermekek számára követhető.

Az óvodapedagógus fejlesztő értékelése legyen folyamatos a gyermekek munkavégzése során, hogy azzal is erősítse bennük a munka fontosságát, a gyermekek munkához való pozitív viszonyát, munkaszeretét.

❖ A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a munkajellegű tennivalók elvégzése során

A beszéd- és kommunikációs képességek fejlesztésének számos lehetőségét kínálják a munkajellegű óvodai teendők, melyek a gyermek-óvodapedagógus, gyermek-dajka, gyermek-gyermek közötti kapcsolatteremtő, megismerő, együttműködő kommunikatív helyzetek.

Az önkiszolgáló tevékenységek fokozzák a gyermek beszédaktivitását, közlékenységét, mert sokszor még segítségre szorulnak, vagy meg szeretnék tanulni a munkafolyamatokat, szokásokat. A gondozás bensőséges együttlétben kialakuló beszélgetés, bemutatás, nyelvi utánpótlásra készítés, alkalmat ad a beszédformák gyakorlására, a leváltozatosabb spontán beszédfordulatok alkalmazására.

A munkajellegű tevékenységekben gyakran előforduló beszédhelyzetek a megszólítás udvarias formái, a szóbeli instrukciók, ténymegállapítások, tényközlések, kérések. A munkajellegű tevékenységek megkedveltetését segíti a buzdítás, dicséret

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

A gyermek ismeri:

- a munkajellegű feladatokhoz szükséges eszközöket, azok használati módját;
- a munkafolyamatokat és azok szabályait;

A gyermek képes:

- az önkiszolgáló teendőit önállóan elvégezni;
- közösen, kooperatívan dolgozni párban és mikrocsoportokban;
- a napos munkát közös megegyezéssel, kooperatívan, igényesen teljesíteni;
- az egyéni megbízásokat felelősségteljes teljesítésére;

- közreműködni a növények, állatok igényes gondozásában;
- a kitartó munkavégzésre, a kapott feladatok elvégzésére.

A gyermekek attitűdjére jellemző, hogy:

- örömmel dolgozik társaival;
- szívesen teljesíti kötelességeit, boldogan újságolja szüleinek a munkavégzéseinek eredményeit;
- szeretettel elfogadja a felnőttek tanácsait;
- munkafolyamatokban szívesen segít a rászoruló társainak;

6. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGEI

▪ Az óvodai gyermekvédelem személyi feltételei

A gyermekvédelmi feladatokat egy óvodapedagógus látja el, aki folyamatosan részt vesz a területileg illetékes szakszolgálat ez irányú továbbképzéseken is.

▪ Az óvoda környezetének jellemzői gyermekvédelmi szempontból

A szülők túlnyomó többsége jó anyagi körülményekkel rendelkezik, elhanyagoló nevelés nem jellemző. A szülők között sok a jól képzett, magas intelligenciájú egyén. Ennek megfelelően a családok egzisztenciális helyzete is jó. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek nem jár óvodáinkba. Az utóbbi években regisztrált hátrányos helyzetű, vagy veszélyeztetett gyermekünk csak egy – egy akadt. A szülők érdeklődése, kapcsolata az óvodával, az óvodapedagógusokkal szemben nyitott, gyermekközpontú, együttműködő, és ez kölcsönös mindkét irányba.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei esetében a dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét

- ### **▪ Az intézményen belül a gyermekvédelem célja:** elsődleges a felmérés, a problémahelyzet regisztrálása, a prevenció.

A gyermekvédelem feladatai:

Általános:

- Személyiségfejlesztés, koordinálás, tanácsadás
- Egészségvédő programok szervezése: szülőkkel együtt családi életre való nevelés,

- Szülőkkel való pozitív együttműködés: (szülői értekezlet, fogadóóra, napi kapcsolattartás,)

▪ **Kapcsolattartás külső intézményekkel:**

- Gyermekjóléti Szolgálat
- Gyermekorvosi hálózat
- Nevelési Tanácsadó
- Családsegítő Központ

- **Speciális:** sajátos nevelési igényű gyermekek esetében,
o beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek,
o szociális hátrányokkal küzdő gyermekek,
o megkülönböztetett ellátást, különleges gondozást igénylő gyermekek,
o egészségügyi problémával küzdő gyermekek.
A speciális gyermekvédelem – szakértő kollégák segítségével működik a gyermekek testi – lelki egészségének, jogainak védelmében.

▪ **Prevenció és intézkedések:**

A felmérések után fő feladat: a ténymegállapítás konkretizálása – halmozottan hátrányos, hátrányos vagy veszélyeztetett - e a gyermek, Segítséget jelent:

- * rövidebb vagy hosszabb ideig tartó támogatásuk
- * lehetőség szerinti társadalmi integrációjuk,
- * Hátrányos helyzetű gyermekeknél szakember segítsége, (Pszichológus, fejlesztőpedagógus, logopédus, stb.)
- * Tanácsadás a szülőknek
- * Szociális ellátások

A prevenciók annál jobban működnek, minél hatékonyabbak az együttműködő felnőttek.

A legnagyobb hangsúly azért a prevención van, mert ezzel lehet a leghatékonyabban korrigálni a problémákat a gyermekeknél. A prevenció elsősorban a pedagógus kötelessége. A gyermek a legnagyobb érték, ezért úgy kell eljárni minden pedagógusnak, szülőnek, hogy a gyermek egészséges fejlődését minden tevékenység során maximálisan segítse tudása és legjobb képessége szerint.

7. KIEMELT DIFFERENCIÁLT FEJLESZTÉSEK

7.1. A gyermekek egyéni fejlesztése

Sajátos nevelési igényű, és fejlődési ütemében eltérő gyermek

- A Pedagógiai Szakszolgálat szakvéleménye alapján integráltan nevelhető és oktatható, autizmus spektrum zavarral küzdő, enyhe értelmi fogyatékos ,
- Egyéb pszichikus funkciók alakulása területén elmaradást mutató:
 - Részképesség problémával,
 - Viselkedési, magatartási, beilleszkedési zavarral,
 - Logopédiai eltérésekkel - küzdő gyermekek.

A programunk célja: hogy a gyermekeknek olyan egyéni fejlesztési rendszert biztosítson, amely minden gyermeknek a fejlődését félévenként nyomon követi, majd az eredmények függvényében minden gyermeknek egyéni fejlesztési tervet készít.

Továbbá célja, hogy minden szülőnek félévenként a gyermeke fejlődéséről és a fejlesztés eredményeiről részletes tájékoztatást adjon.

Feladataink:

- o Az eltérő ütemben fejlődő gyermekek elmaradásának mértékét szakemberek segítségével állapítjuk meg. (gyógyypedagógus, pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus)
- o Differenciált, személyre szabott bánásmóddal segítjük képességeik kibontakozását.
- o A részképesség és beszédproblémával küzdő gyermekek egyéni illetve kiscsoportos fejlesztését utazó gyógyypedagógus, fejlesztőpedagógus, óvodapszichológus és logopédus végzi intézményünkben.

- A szülőket a gyermekek fejlődésével kapcsolatban tájékoztatjuk, szükség esetén a Nevelési Tanácsadó, Családsegítő Központ, Gyermekjóléti Szolgálat, Szakorvos segítségét ajánljuk fel.

8. A PARTNERKAPCSOLATOK INTÉZMÉNYI RENDSZERE

8.1. Közvetlen partnereink

8.1.1. Óvoda és a család:

A gyermekeink nevelése főleg a családok joga és kötelessége; a mi fejlesztő munkánk csak kiegészítő szerepet játszik ebben a folyamatban. Hogy milyen módszerekkel történjen ez a személyiségfejlesztés az intézményeinkben, jól kialakított kapcsolatrendszer, a kitűzött céljaink ebben nagy szerepet játszanak.

Fő célunk: nyitott óvodai élet keretében a szülőkkel való együttnevelés és partneri kapcsolat során - a művészeti nevelés sokoldalú lehetőségeinek kihasználásával – korrekt, partneri együttműködés a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Óvodai nevelőmunkánk tehát a családi nevelésre épül. A szülőnek biztosan tudnia kell azt, hogy az óvodapedagógus vele együtt, az ő egyetértésével neveli a gyermekét. Csak ezen az alapon képzelhető el a biztonságos, vidám, légkör kialakítása az óvodában. Ezt belátva az óvoda minden dolgozója előítéletektől mentesen közeledik minden családhoz, elfogadó, megértő, a gyermek szüleinek kijáró megbecsülést kifejező magatartásával.

Nevelőmunkánk alapját a személyes kötődésen nyugvó gyermek - óvónő kapcsolat adja.

Ennek feltétele: a megbecsülés, a kölcsönös bizalom a szülő és az óvodapedagógus között. Az ilyen szemléletű nevelésben a gyermek kapocs a család és az óvoda együttműködésében.

Feladatunk: a szülőkkel együtt kialakítsuk az együttműködés formáit, mely a folyamatos információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit és a fejlődés eredményeit hivatott közvetíteni.

Figyelembe venni a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés, a segítségnyújtás során érvényesíteni kell a családokhoz illesztett megoldásokat.

A kapcsolattartás formái:

- ★ **Családlátogatás:** óvodába kerülés előtt minden kisgyermeket meglátogatnak az óvodapedagógusok; illetve év közben bármikor meglátogathatják a családot.

- ★ **„Ovicsipegető”**: a leendő óvodások ismerkedési délutánja; a gyermekek szülei jelenlétében ismerkednek saját óvodapedagógusaikkal, dajkáikkal, csoporttársaikkal.
- ★ **Anyás befogadás**: óvodánkban az anyás beszoktatás vált hagyománnyá. Ez kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, a gyermekek szokásokat, s mintát kapjon gyermeke neveléséhez;
- ★ **Napi kapcsolattartás**: elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről. A szülők az óvodapedagógussal egyeztetve bármikor bemehetnek az óvodai csoportba, részt vehetnek az óvodai életben.
- ★ **Szülői értekezletek**: idejét és témáját a csoportok egyénileg határozzák meg. A nevelési év elején minden csoport köteles értekezletet tartani.
- ★ **„A szülő tájékoztatása a gyermeke fejlődéséről”**: félévenkénti beszélgetések során a gyermekek fejlődését nyomon követő Gyermektükör mutatja be az óvodapedagógus a szülőknek, valamint a féléves fejlesztési tervét, és annak eredményeit.
- ★ **Fogadóórák**: Egyéni igény szerint az óvodapedagógus és a szülő előzetes egyeztetése során kerül sor.

Cél: Egyéni fejlődés nyomon követése

A fentiekben felsorolt kapcsolattartási formákon kívül hagyománnyá váltak intézményünkben az alábbi közös együttlétek a szülőkkel:

- ✧ Ünnepevényeken, rendezvényeken való közös részvétel;
- ✧ Kirándulások, kiállítások, hangversenyek, sportnapok szervezése.

8. 1. 2. Óvoda és a bölcsőde:

- A gyermekek családi nevelését már az óvodába lépés előtt kiegészítheti más intézményes nevelés is, amelyet a bölcsőde testesít meg. Óvodánk a közelben lévő bölcsődéssel kapcsolatot alakít ki, melynek során célunk: egymás nevelőmunkájának megismerése, segítése;

Kapcsolattartás formái:

- o Közös tapasztalatcsere a gondozónőkkel;
- o Közös részvétel a szülői értekezleten;
- o Leendő kiscsoportos óvodásokat fogadó óvodapedagógusok látogatása a bölcsődében;

8. 1. 3. Óvoda és az iskola:

Az eredményes beiskolázás lehetőségét biztosítja a településen lévő általános iskolával kialakult maximálisan együttműködő kapcsolatunk. Óvodásaink többsége ebben az iskolában kezdi el iskolai tanulmányait, így nyomon követhetjük gyermekeink fejlődését, a tanítóknkkal rendszeres tapasztalatcserét folytatunk.

A kapcsolattartás formái:

- ☀ Az óvodapedagógusok és tanítók kölcsönös látogatásai, hospitálásai, megbeszélései;
- ☀ A tanítónők bemutatkozása a szülőknek, leendő elsősöknek (szülői értekezlet; csoportlátogatás;)
- ☀ Óvodások látogatása az iskolában (tanítási órákon való részvétel)
- ☀ Egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel; (rajzkiállítás; ünnepek; sportnap)

8. 1. 5. Az óvoda kapcsolata a fenntartóval:

A fenntartóval való hatékonyabb együttműködés érdekében a kapcsolattartás formái:

- Reálisan tájékoztatás az Oktatási Hivatal munkatársainak az intézmény helyzetéről, eredményeiről, és problémáiról,
- PR tevékenység
- A Képviselő Testület üléseinek látogatása, (különösen az aktuális napirendeknél)

8.2. Közvetett partnereink

8. 2. 1. Óvoda és a közművelődési intézmények:

Óvodánk évek óta keresi a kapcsolatot a környezetünkben, illetve a távolabb elhelyezkedő közművelődési intézményekkel. A gyermekek múzeumok, színház, és könyvtár látogatások során ismerkedjenek ezen intézmények értékközvetítő szerepével, a művészeti tevékenységek rendkívül összetett, komplex jellegével.

8. 2. 2. Óvoda egyéb kapcsolatai:

❖ *Kapcsolat a Nevelési Tanácsadóval*

A gyermekek fejlesztése, a zökkenőmentes beiskolázás biztosításának érdekében azonos célokra alapuló kapcsolatot kell fenntartani a Nevelési Tanácsadó pszichológusaival, az EGYMI logopédusaival.

A kapcsolattartás formái:

- Magatartási, lelki problémákkal küzdő gyermekek beutalása vizsgálatra / szülővel történő megbeszélés után /
- A nevelési tanácsadó pszichológusai alkalmanként megfigyeléseket végeznek az óvodai csoportokban.
- Az utazó logopédus az óvodában foglalkozik a beszédhibás gyermekekkel.
- Iskolaérettségi vizsgálatra utalás

Tartalmas, építő jellegű kapcsolatot tart fenn az óvoda az alábbi szervekkel is:

- Egészségügyi szakszolgálatokkal: az óvodák orvosai, védőnőivel
- A gyermek és ifjúságvédelmi intézményekkel,
- Nemzeti, etnikai, kisebbségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

9. PROGRAMERŐFORRÁSAI

9.1. Személyi feltételeink a művészeti programunkhoz

A nevelőmunkát az óvoda teljes nevelési ideje alatt óvodapedagógus végzi. Személye mint a nevelésben, értékfelfogása erősen hat a gyermekekre. Egy gyermekcsoport életét két óvónő irányítja.

Cél: az óvodapedagógusipárok tudjanak együtt tervezni, tudjanak összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni. Legyenek képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni.

Az óvodapedagógusok vonják be a dajkákat a gyermekek egészséges életmódjának, erkölcsi és szociális nevelésük szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe. képességek fejlesztésébe és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe. A dajkák legyenek teljes partnereik az óvoda szépítésében, higiéniájának megteremtésében.

A nevelőtestület összetétele igen jó. Az óvodapedagógusok érdeklődnek a művészetek iránt, szívügyükké vált a környezetvédelem, igényük az önképzés. Rendszeresen részt vesznek továbbképzéseken. Egymás munkáját segítik,

tapasztalataikat szívesen adják át egymásnak. Az óvodapedagógusok fejlesztő munkáját logopédusok, fejlesztőpedagógusok és pszichológus segíti.

Az óvodáinkban dolgozó óvodapedagógusok rendelkezzenek az alábbi tulajdonságokkal:

- ***Személyiségvonásaikban jelenjen meg: a pedagógiai optimizmus, az emberi humanizmus, tapintat, empátiakészség, az objektivitás, őszinteség, nyíltság; a gyermekekkel való kapcsolatában az elfogadó, segítő, támogató attitűd,***
- Közvetítsék legalább egy művészeti ágban a művészetek tradicionális értékeit;
- Vállalják az ízlésformálást az óvoda tágabb környezetében is;
- A gyermekek fejlesztése során alkalmazzanak egyéni módszereket, melynek eredményeként kialakulhasson a gyermekek pozitív énképe;
- Legyen igényük az önképzésre; szaktudásuk fejlesztésére;
- Az egy csoportba beosztott óvodapedagógusok tudjanak összehangoltan együtt tervezni, dolgozni.

Fontos feladat:

Az óvodapedagógusok gondoskodjanak a közös tervek elkészítéséről, a gyermekek képességének felméréséről, az egyéni fejlesztések biztosításáról és az eredmények rögzítéséről. A szülőket mindezekről folyamatosan tájékoztassák.

A jelenlegi személyi feltételünk biztosítja az adaptált program megvalósíthatóságát.

9.2. Speciális tárgyi feltételek a művészeti program megvalósításához

Óvodánk ideális környezetben helyezkedik el, ami megfelelő nevelési tér a gyermekek számára. Az épület adottságai elégségesek, eredetileg nem óvodának épült, így belső elrendezése eltér a hagyományostól. A neveléshez szükséges infrastrukturális feltételek megfelelőek, ugyanakkor fokozott forrásigényt követel az intézmény állagmegóvása, a modern igényeknek megfelelő nevelési környezet biztosítása.. Óvodapedagógusaink, dajkáink ügyességét, ízlését dicséri a csoportszobák belső kialakítása. Többségében természetes anyagokból készült bútorok, vidám színvilág, biztosítja a belső harmóniát. Játékeszközök szépek, esztétikusak, sok a fejlesztő játék. Tornaszereinket tudatosan, átgondoltan válogattuk össze, így gyermekeink nagymozgásának fejlesztéséhez sok eszköz a rendelkezésünkre áll. Sajnos tornaterem nincs. Az udvar adottságai megfelelőek, füves és betonozott részek váltják egymást – a felújításuk anyagi keretünk

függvénye. Természetes anyagokból készült játékokon játszhatnak a gyermekek, amelyeket folyamatosan felújítunk és anyagi eszközeinkhez mérten a lehetőségeket tovább kívánjuk bővíteni.

A program megvalósításához szükséges egyéb eszközök

⇒Az udvaron elkülönített rész, ahol énekes játékokat, dramatikus játékokat, bábjátékokat játszhatnak a gyermekek.

⇒Különböző kézi szerek a zenés-mozgásos percekhez, pl.: labda, babzsák, kisebb-nagyobb karika, rövidebb-hosszabb szalag, bot, különböző színű kendők, zászlók.

⇒Szakkönyvek közül elsősorban a programhoz felhasznált irodalom, illetve számos módszertani kiadvány - művészeti programkönyvtár

⇒Az óvoda színvilágának megkomponálása, az ehhez szükséges festékek, textíliák, díszek.

⇒Esztétikus tájékoztató táblák az évszak projekt bemutatásához, a program rendszerének ismertetéséhez, a bátorító nevelés 14 elvének ismertetéséhez, az általános tájékoztatáshoz, valamint a gyermekek eredményeinek bemutatásához.

Mindezen eszközök döntőrészt biztosítottak a csoportokban. A további beszerzéseket pályázati lehetőségek felkutatásával, illetve a dologi költségvetésünkből próbáljuk finanszírozni

10. A PROGRAM TERVEZÉSE, ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

10.1. A program szakmai működését tervező dokumentumok

<i>Csoportnapló</i>	az adott nevelési év
<i>A gyermekcsoport nevelési terve</i>	félév
<i>A gyermekcsoport tevékenységi terve</i>	negyedév
<i>Gyermektükör - A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció (Családlátogatáson az anamnézist, a befogadás befejezéséig a fejlettség szintjének regisztrálását célszerű elvégezni, hogy tervezni lehessen az egyéni fejlesztéseket.)</i>	három/négy éves, folyamatos

Az óvodavezető pedagógiai, működési terve- Tervezési időkerete: egy év

Ez a dokumentum hidat képez az óvoda pedagógiai programja és az óvodapedagógusok gyermekcsoportokra elkészített tervei között. A vezető a pedagógiai éves munkatervében tervezzék meg a programjuk módosításainak pontos tartalmát és a nevelőtestületnek ajánlja megvitatásra. Az óvoda nevelőtestülete eldönti, hogyan vezeti be az óvodába a módosításokat, és milyen innovációra, továbbképzésre, hospitálásra van szüksége ahhoz, hogy a leírtak alkalmazhatók váljanak.

11. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A Pedagógiai Program érvényességi ideje:

2024. szeptember 1.- től –

A Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

1. A jogszabályokban, törvényekben bekövetkezett változások,
2. Az adaptált program szerzőjének javaslatára,
3. A feltételrendszer változása,
4. A program ellenőrzése során feltárt hiányosságok megszüntetése miatt.

A programmódosítás előterjesztésének szabályai:

- Írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek
- Írásbeli jegyzőkönyv a módosítás elfogadásáról,

12. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

	Dátum
A Pedagógiai program elfogadva: Boglárka Óvoda	
Véleményt nyilvánítottak: Szülői Munka Közösség	
Véleményezte: Vértessboglár Község Önkormányzatának Képviselő-Testülete	
Jóváhagyta: Vértessboglár Község Önkormányzatának Képviselő-Testülete	
Irattári szám:	

13. FELHASZNÁLT TÖRVÉNYTÁR

- ❖ **A Kormány 137/2018. (VII. 25.) rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról**
- ❖ **A 2011. évi CXC törvény a köznevelésről és annak módosításai**
- ❖ **229/2012. (VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról**
- ❖ **20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról**
- ❖ **32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve**
- ❖ **15/2013. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről**
- ❖ **Az 1997. évi XXXI. törvénynek való megfelelés – A gyermekek védelméről és jogairól, valamint az 1992-es Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF**

14. FELHASZNÁLT IRODALOM

- * dr Balázsné Szűcs Judit (2005): A gyermekközpontú vizuális nevelés /SZORT Bt. – Budapest/
- * Baloghné Fitos Anikó (2008): Szokástanulás új módszerekkel /Óvónők Kincsestára RAABE – Budapest/
- * Barsi Ernő (1999): Népi hagyományaink az óvodában /Óvodai Nevelés LII. évf. 1. sz. – Budapest/
- * Bíró Marianna (2013): „Építő alkotás – alkotó építés” a művészetek eszközeivel /Óvónők Kincsestára RAABE – Budapest/ — Csányi Tamás (2013): Hova tovább, óvodai testnevelés? /Óvónők Kincsestára RAABE – Budapest/ — Deme Tamás (2016): A művészeti nevelés megújítása – pedagógiai katalizátor és integráció /A Magyar Művészeti Akadémia lapja, IV. évf. 1. sz. – Budapest/
- * Dankó Ervinné dr (1993): Az óvodai irodalmi nevelés kérdései korunkba. /Dinasztia Kiadó – Budapest/ — Forrai Katalin (1974): Ének az óvodában /Editio Musica – Budapest/
- * Nagy Jenőné (2006): Gyermektükör /ONME Egyesület – Szolnok/
- * Nagy Jenőné (2017): Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel 8. szám /Szolnok/
- * Nagy Jenőné (1996): Csak tiszta forrásból /Szolnok/ — Nagy Jenőné-Németh Menyhértné-Novákné Cseh Ibolya (1999): Rajz, mintázás, kézimunka /ONME Egyesület – Szolnok/
- * Nagy Jenőné (1979): A zenei alkotókészség fejlesztése /Óvodai Nevelés XXXII. évf. – Budapest/
- * Nagy Jenőné (1995): Ötletzsák gyűjtemény az óvodai környezet- és természetvédelmi neveléshez /Tisza Klub – Szolnok/ — Nagy Jenőné (1995): Zene az óvodában /Jász-Nagykunszolnok Megyei Pedagógiai Intézet – Szolnok/
- * Nagy Jenőné (2004): A gyermekek alkotóképességének fejlesztése az ének, énekes játékok és a zenehallgatás módszereivel /ONME Egyesület – Szolnok/
- * Nagy Jenőné (2006): Projektpedagógia /Óvodavezetési Ismeretek RAABE – Budapest/ — Nagy Jenőné (2012): Tehetségígéretnek gondozásának elmélete és gyakorlata /ONME Egyesület – Szolnok/ —
- * Tarján Gábor (1984): Mindennapi hagyomány /Mezőgazdasági Kiadó – Dabas/
- * Törzsök Béla (1982): Zenehallgatás az óvodában /Zeneműkiadó, Budapest/
- * Tóth Ágnes (2007). Vers az óvodában /Óvónők Kincsestára RAABE – Budapest/